

Chuligánství na stadionech jako sociální problém

Karel Meissel

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Institut mezioborových studií
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Karel Meissel**
Osobní číslo: **H128347**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Chuligánství na stadionech jako sociální problém**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně č. 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů.

Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- teoretické na vymezení základních pojmů týkajících se problematiky chuligánství, speciálně chuligánství na stadionech u nás i v zahraničí;
- zpřehlednění odborných pohledů k vlivu daného sociálně-patologického jevu na vývoj mladého člověka;
- popis možností řešení chuligánství na stadionech z aspektu sociální pedagogiky;
- analyzování aktuálního stavu řešení (relevantní výzkumy, dobrá praxe) dané problematiky se zaměřením úžeji na vybraný typ stadionů např. fotbalové stadiony;
- hledání odpovědi na otázku, jak ovlivňuje aktéry a neaktéry fotbalového chuligánství náhled na jejich budoucnost, hodnoty atd.

Součástí práce bude realizace průzkumu zaměřeného na dané téma.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČMEJRKOVÁ, S., F. DANĚŠ a J. SVĚTLÁ. Jak napsat odborný text. Praha: Leda, 1999.

NIKL, VOLEVECKÝ. Divácké násilí. Praha: PA ČR, 2007.

SLEPIČKA. Sportovní diváctví. Praha: Olympia, 1990.

SMOLÍK. Fotbalové chuligánství "Historie, teorie a politizace fenoménu. Karlovy Vary:

Zdeněk Plachý - vydavatelství, 2008.

SPURNÝ. Psychologie násilí. Praha: Eurounion, 1996.

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Silvia Neslušanová, PhD.**

Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce: **15. prosince 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

Ve Zlíně dne 15. prosince 2014

doc. Ing. Aněžka Lengálková, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miroslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

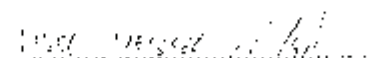
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byla jsem seznámena s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen v případě, že rovnání případného příměšného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejího skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraza da IS/STAG jsou totožné.

V Brně

Jméno, příjmení a podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na chuligánství na stadionech, zejména chuligánství fotbalové a možnosti sociální pedagogiky tento globální sociální problém ovlivnit. Dále je v bakalářské práci popsána historie chuligánství, jeho současnost, organizace, které se fotbalovým chuligánstvím zabývají na světové scéně a česká legislativa, která obsahuje druhy protiprávních skutků, ke kterým na fotbalových stadionech dochází. Součástí bakalářské práce je také výzkum na dané téma. Z výzkumu je patrné, že fotbaloví chuligáni se svým chováním baví, avšak není vyloučené, že existuje určitý impulz, který je může ovlivnit k tomu, aby svého jednání zanechali. Tento impulz by mohl být předmětem dalšího výzkumného šetření.

Klíčová slova: fotbal, fanoušci, chuligáni, násilí, sociální problém, sociální pedagogika, prevence, kvalitativní výzkum, interview

ABSTRACT

Bachelor thesis is focused on hooliganism at stadiums especially football hooliganism and social education options that affect global social problem. Further, the thesis describes the history of hooliganism, its present, organization, which football hooliganism deal on the world stage and the Czech legislation, which contains species unlawful acts which occur in football stadiums. Part of my thesis is also research on the topic. The research shows that football hooligans and their behavior is funny for them, but it is not excluded existence of some impulse, which may affect to their actions left. This impulse could be subject to further research.

Keywords: football, fans, hooligans, violence, social problém, social education, prevention, qualitative research, interview

Poděkování:

Děkuji Mgr. Silvii Neslušanové PhD. za odborné vedení, cenné rady a věcné připomínky při zpracování této práce.

Za podporu a trpělivost v době studia bych také rád poděkoval své manželce a našim dětem.

V neposlední řadě patří mé díky i informantům, za jejich spolupráci a ochotu v průběhu výzkumného šetření.

Prohlášení:

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ, SOUVISEJÍCÍCH S FOTBALOVÝM CHULIGÁNSTVÍM.....	12
1.1 SOCIÁLNÍ PROBLÉM.....	12
1.2 DIVÁCKÉ NÁSILÍ.....	12
1.2.1 Chuligáni.....	13
1.3 CHULIGÁNSTVÍ NA STADIONECH.....	14
1.3.1 Fotbalový stadion.....	14
2 HISTORIE A SOUČASNOST FOTBALOVÉHO CHULIGÁNSTVÍ.....	16
2.1 HISTORICKÉ SOUVISLOSTI VZNIKU A VÝVOJE DIVÁCKÉHO NÁSILÍ.....	16
2.2 DIVÁCKÉ NÁSILÍ NA FOTBALOVÝCH STADIONECH JAKO SOCIÁLNÍ PROBLÉM SOUČASNOSTI.....	18
3 LEGISLATIVA TÝKAJÍCÍ SE DIVÁCKÉHO NÁSILÍ.....	23
3.1 LEGISLATIVNÍ PŘÍSTUP K DIVÁCKÉMU NÁSILÍ V ZAHRANIČÍ.....	23
3.1.1 Legislativní přístup k diváckému násilí v Anglii.....	23
3.1.2 Legislativní přístup k diváckému násilí v Německu.....	24
3.1.3 Legislativní přístup k diváckému násilí v Itálii.....	25
3.2 MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE A SOCIÁLNÍ PROBLÉM FOTBALOVÉ CHULIGÁNSTVÍ.....	25
3.2.1 The Fédération Internationale de Football Association (FIFA).....	25
3.2.2 Union of European Football Associations (UEFA).....	26
3.2.3 Rada Evropy.....	26
3.2.4 Evropská Unie (EU).....	27
3.3 LEGISLATIVNÍ PŘÍSTUP K DIVÁCKÉMU NÁSILÍ V ČR.....	27
4 MOŽNOSTI SOCIÁLNĚ-PEDAGOGICKÉ PRÁCE S FOTBALOVÝMI CHULIGÁNY.....	30
4.1 ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY FOTBALOVÉHO CHULIGÁNSTVÍ.....	30
4.1.1 Inspirace řešení problematiky fotbalového chuligánství v zahraničí.....	30
4.2 FOTBALOVÍ CHULIGÁNI JAKO CÍLOVÁ SKUPINA SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY.....	31
4.2.1 Charakteristika věkové kategorie chuligánů.....	31
4.2.2 Možnosti řešení problematiky fotbalového chuligánství v ČR.....	32
4.2.3 Faktory, které mají vliv na vznik příslušnosti člověka ke skupině chuligánů.....	34
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	38
5 FOTBALOVÉ CHULIGÁSTVÍ OČIMA AKTÉRŮ.....	39
5.1 VÝZKUMNÝ CÍL.....	39
5.2 VOLBA VÝZKUMNÉHO SOUBORU.....	39
5.3 METODY SBĚRU A ANALÝZY DAT.....	41
5.4 POSTUP PŘI SBĚRU A ANALÝZE DAT.....	41
5.5 INTERPRETACE DAT.....	42
5.5.1 Začátky fanouškovství.....	43

5.5.2	Ligové postavení klubů	44
5.5.3	Oblíbené situace při fotbalovém fandění, i mimo stadion	44
5.5.4	Důvod, že se stal chuligánem	45
5.5.5	Protiprávní jednání	45
5.5.6	Střet s policií	46
5.5.7	Způsob myšlení při vandalském chování	47
5.5.8	Důvod setrvání ve skupině	48
5.5.9	Co by byl důvod k opuštění skupiny	49
5.6	DOPORUČENÍ PRO SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKU	50
ZÁVĚR		52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		54
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		57
SEZNAM TABULEK		58
SEZNAM PŘÍLOH		59

ÚVOD

„Každý by si měl dát nedosažitelný cíl.

Jen tak může bojovat a snažit se.“

Johann Heinrich Pestalozzi

Návštěva fotbalu s rodinou, kulturní zážitek či radost ze hry. Tyto, ale i mnohé jiné důvody návštěvy stadionu za účelem zábavy, dokáže zhatit rozbíjení zařízení stadionu, sprosté nadávky, výtržnictví či dokonce bitky mezi „fanoušky“. Takoví lidé pak bývají po právu nazýváni vandaly či chuligány.

Chuligánství na stadionech je velice obsáhlé a věnuje se mu čím dál více odborníků z řad psychologů, doktorů, ale i jiných profesí. I mě téma chuligánství zajímá, ať už z hlediska občana, fanouška fotbalu a rodiče malých dětí, tak z hlediska studenta sociální pedagogiky. Je to velice zásadní problematika, která se bezprostředně dotýká nás všech, jelikož chuligánství se neděje jen na uzavřených stadionech či hřištích, ale přenáší se z těchto míst i do ulic našich měst a obcí. Jen si vzpomeňme, kdy jsme šli po ulici kolem počmáraných zdí domů, seděli v parku na poškozených lavicích či museli strpět vyvádění mladých lidí. Netvrdím, že za toto mohou jen chuligáni, ale věřím, že na těchto poškozených veřejných prostranstvích i soukromém vlastnictví, mají svůj díl viny a je potřeba to řešit.

V bakalářské práci se zaměřím na chuligány, kteří navštěvují právě fotbalové zápasy. Na historii chuligánství, na jeho současnost a popíšu ty nejtragičtější události, ke kterým v České republice, ale i zahraničí došlo.

V bakalářské práci vymezuji základní pojmy, které jsou důležité pro správně pochopení problematiky. Historické souvislosti vzniku chuligánství jako takového, potažmo chuligánství fotbalového. Dále se dostávám přes jeho starověkou historii až k těm nejaktuálnějším problémům, které tíží dnešní globalizovaný svět a jeho fotbalovou scénu. Na fotbalových stadionech ve světě umírá ročně několik desítek lidí. Je potřeba, aby tento neutěšený stav přetrvával? Není již aktuální doba na to začít s těmito nelichotivými statistikami něco dělat a situaci řešit? Ve vyspělejší západní Evropě, v zemích jako je Anglie nebo Německo, již k chuligánským excesům na stadionech tolik nedochází. To však neznamená, že není co zlepšovat a s takovým stavem se spokojit, ale situace v těchto

zemích by mohla být příkladem pro země, kde potřebná opatření zatím neexistují nebo jsou nefunkční.

I já chodívám na stadiony a čas od času jsem svědkem chování, které by nebylo lichotivé ani pro zvířata. Ať už jsou to nadávky či agresivní chování zde přítomných „fanoušků“. Jsem si jistý, že z těchto důvodů, existuje mnoho rodin i s dětmi, kteří si návštěvu takové akce rozmyslí a raději zůstanou doma. A právě tyto rodiny by měli být motivací pro nápravu takového stavu a aktivní řešení chuligánství, které se i na našich stadionech vyskytuje. Třeba se i u nás jednou dočkáme plných stadionů, s perfektní atmosférou, která bude dokreslovat skvělý zážitek.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ, SOUVISEJÍCÍCH S FOTBALOVÝM CHULIGÁNSTVÍM

K zpracování mé závěrečné práce jsem volil termíny, které zde definuji pro jednoznačné chápání jejich významů v mé práci.

1.1 Sociální problém

Velký sociologický slovník definuje sociální problém jako *sociální stav nebo situaci, o níž se určitá relevantní skupina lidí nebo sami zúčastnění domnívají, že vyžaduje řešení, obvykle prostředky vnějšího institucionalizovaného zásahu* (Maříková, 1996, s. 846).

Na druhé straně Wildmannová, (2005, s. 128) definuje sociální problém jako *společenský stav nebo společenskou situaci, který vyrůstá z rozporů mezi existencí jedince ve společnosti a společenskými podmínkami lidské existence. Za sociální problémy považuje takové, kdy jedinci nebo skupiny lidí ne svou vlastní vinou nejsou schopni uspokojit své společensky uznané potřeby a zájmy*.

Slovo sociální lze vnímat v mnoha významech, avšak v daném tématu problému chuligánství na stadionech, jako sociálního problému budeme vnímat slovo sociální jako problém týkající se celé společnosti (Geist, 1992).

1.2 Divácké násilí

Sociologický slovník definuje násilí jako *jednorázové jednání, kterým jeden člověk druhému způsobí fyzickou silou nějakou škodu* (Jandourek, 2001, s. 168).

Divácké násilí se odehrává na veřejně přístupných sportovních popř. kulturních akcích a má historicky rozsáhlou minulost. Divácké násilí se objevuje již ve starověku současně se vznikem soutěžení a sportu samotného. Tyto sportovní aktivity jsou od prvopočátku orientovány mimo účastníky hry také na diváky, jenž sportovní klání sledují a má jim poskytnout vzrušující zážitek (Slepička, 1990).

1.2.1 Chuligáni

Samotný pojem chuligán (hooligan) vznikl v 19. století v Anglii (kolébce fotbalu) podle zde žijící irské rodiny Hoolihanových, která bylo známá svým kriminálním chováním (Smolík, 2008). Od kriminálního chování pak vzešel pojem chuligán jako osoba, dopouštějící se kriminálního chování, ve smyslu kriminality či výtržnictví.

Chuligáni se organizují do homogenních skupin, které určují chování svých členů, kdy podstatnou úlohu v chování chuligánů má uniformita, která určuje stejné názory členů, v mnoha případech i předsudky, jak rasistické, tak často i v jiných životních situacích (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

V kontextu fotbalového diváctví je třeba rozlišit 3 velké skupiny návštěvníků fotbalových utkání. Jsou to:

1. fotbaloví diváci,
2. fotbaloví fanoušci,
3. fotbaloví chuligáni (rowdies, hooligans).

Fotbalového diváka lze charakterizovat jako pouhého pozorovatele sportovní akce bez ovlivnění nějakou rivalitou, která mezi týmy na trávníku i mezi některými pozorovateli v hledišti panuje. Na fotbalové utkání tedy pohlíží zcela neutrálně. Fotbal je pro takového diváka na stejné úrovni jako např. divadelní představení. Po ukončení zápasu odchází se silným prožitkem získaným z předvedené hry (Mareš, Smolík, Suchánek 2004).

Fotbalový fanoušek má v rámci utkání buďto jeden oblíbený klub, kterému fandí, či hráče. Fanoušek má jisté očekávání z průběhu utkání, požaduje, aby jeho tým zvítězil, či jeho oblíbený hráč vstřelil gól. Fotbal bývá pro fanouška často jediným oblíbeným sportem.

Princip

fanouškovství je založen na skutečnosti, že existují dva tábory fanoušku proti sobě soupeřících týmů, přičemž mezi fanoušky jednotlivých týmů existuje rivalita. Fanoušci již rozlišují tzv. MY a ONI (Slepička 1990).

Fotbaloví chuligáni se většinou sdružují do skupinek, které tvoří většinou mladí militantně orientovaní lidé. Tito lidé přicházejí na fotbalové stadiony nebo k jejich okolí s primárním cílem vyvolat konflikt, či vyprovokovat bitku s jinými obdobnými skupinami příznivců soupeřova týmu. Tyto skupinky lidí mají vlastní názory, kterými se vymezují proti jiným skupinám. Některé z těchto skupin jsou velice dobře organizovány a sjednocuje je nejen rivalita k ostatním skupinám, ale např. i politické, národnostní, regionální či sociální

motivů. Chuligánské party se často i neidentifikují se svým klubem, ale pouze se svou skupinou (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

1.3 Chuligánství na stadionech

Dle Zprávy o situaci v oblasti diváckého násilí, dopadu, koncepce v praxi a návrzích dalších opatření, kterou vydalo Ministerstvo vnitra ČR v roce 2010, se divácké násilí definuje jako jednání osob v souvislosti se sportovní akcí, které může způsobit nebo působí fyzickou újmu osobám, škodu na majetku nebo narušuje veřejný pořádek (Zpráva o situaci, 2010).

Mezi nejmasovější akce, kde se chuligánství na stadionech objevuje, patří bezesporu fotbal a hokej. V bakalářské práci se zaměřím zejména na chuligánství vyskytující se na stadionech fotbalových.

1.3.1 Fotbalový stadion

Fotbalový stadion je veřejnosti přístupný uzavřený prostor, kde se odehrává fotbalové utkání a kde platí provozní řád. K dění na fotbalovém stadionu vždy patřila divácká kulisa, od těch nejnižších soutěží, kde se několik desítek diváků spokojí s pohodlným sezením na lavičce v blízkosti hřiště až po ty nejvyšší soutěže, kde se na tribunách fotbalového stadionu těsná mnohdy více než desetitisícový dav fanoušků. Takový stadion již musí splňovat velmi přísné podmínky bezpečnosti, které mu v ČR ukládá ČMFS.

Fotbalový stadion pro soutěže v České republice musí zejména splňovat tyto podmínky:

- stavebně technické řešení stadionu,
- podmínky aktivní a pasivní bezpečnosti diváků na stadionu,
- zajištěný prostor pro bezpečnostní a zdravotnické složky,
- fotbalový klub musí taktéž písemně prohlásit, že je finančně a hospodářsky zajištěn a že soutěž řádně dokončí.

Mimo tyto podmínky v České republice musí klub, který hraje první fotbalovou ligu mít:

- všechna místa pro diváky k sezení,
- hřiště musí být možnost uměle osvětlit,

- je stanovena minimální velikost hrací plochy a další podmínky.

Licenci fotbalovým klubům uděluje Českomoravský fotbalový svaz na základě soutěžního řádu (Nikl Volevecký, 2007).

2 HISTORIE A SOUČASNOST FOTBALOVÉHO CHULIGÁNSTVÍ

2.1 Historické souvislosti vzniku a vývoje diváckého násilí

Sportovní diváctví na sportovních akcích má stejně dlouhou a bohatou tradici a historii jako sportování vůbec. Sportovní hry již v historii nebyly zaměřeny pouze na rozvoj tělesné či duševní zdatnosti, ale i jako napínavá podívaná pro mnohé diváky. Mnohé hry již ve starověkém Římě byly výhradně orientovány na pobavení mas diváků, které těmto hrám přihlížely, např. gladiátorské hry ve starověkém Řecku. Jako jedno z prvních zadokumentovaných velkých výtržností ve starověku se dle Slepíčky (1990) považuje řádění diváků v Konstantinopoli při závodech vozatajů v roce 532, kdy se divácké násilí transformovalo v politické povstání. Při tomto povstání dle Slepíčky zemřelo na 30 000 lidí. I ve starověkém Řecku se provozovaly kolektivní hry, které již byly podobné dnešnímu fotbalu říkalo se jim sfairomachía, tyto byly charakteristické bojem o míč (Olivová, 1988).

Také ve středověké Evropě se dají nalézt případy diváckého násilí při sportovních příležitostech, tyto však nikdy nedosáhly takové velikosti jako tyto projevy ve starověku (Slepíčka, 1990).

V průběhu 12. století se začínají v Evropě objevovat rytířské turnaje. Nezbytnou součástí těchto sportovních radovánek se postupně stala i divácká kulisa. I když diváci byli pouhými pasivními účastníky těchto turnajů, objevují se již v těchto dobách negativní divácké reakce, např. v roce 1274 bylo při turnaji v Chalonu při diváckých výtržnostech usmrceno několik lidí. Zvládnutí davů diváků a jejich davového šílenství bylo velkým problémem. Vedle těchto rytířských turnajů se stále více začali objevovat i různé formy her s míčem, které se postupně staly zábavou pro velké masy městského obyvatelstva (Slepíčka, 1990).

V této době se také poprvé objevila v kolébce fotbalu Anglii hra nejvíce podobná dnešnímu fotbalu. Říkali jí foot ball, přeloženo noha balón. Vznik fotbalu je v Anglii opředen několika domněnkami. Někteří tvrdí, že fotbal do Anglie přivezli římské legie. Jiní tvrdí, že fotbal do Anglie přišel z Dánska (Olivová, 1979).

Postupně se z různých her a diváckých radovánek dostal do popředí zájmu, zejména v Anglii, fotbal. I proto se Anglii říká, že je kolébkou fotbalu a i fotbalové chuligánství se zde začalo objevovat mezi prvními na světě (Slepíčka 1990).

Původně se fotbal jako hra, provozoval mezi sousedícími vesnicemi a městy a sloužil mezi nimi jako možnost k urovnání sporů o pozemky.

Tyto utkání však nebyly jako dnes, ale často končily bitkami mezi jejich účastníky. Tyto pak končili závažnými zraněními a občas i smrtí těchto účastníků. Lidé ve 13. století však neshledávali nic divného na těchto krvavých výtržnostech (Smolík, 2008).

Když se některému družstvu podařilo dostat balón do soupeřovy branky, vypukla v diváckých ochozech vlna nadšení. Diváci projevovali vlnu nadšení velice hlasitě a často docházelo i k projevům výtržností. Tým, jenž utkání prohrál, musel sklonit vlajku. Často se však také stávalo, že fanoušci týmu protivníka jim tuto vlajku zničili. Tyto hry bývaly v podstatě bez jakýchkoliv pravidel. Byla to urputná řežba o balón a jeho snaha dostat ho do soupeřovy branky (Olivová, 1979).

V historii byly i snahy fotbal úplně zrušit, dle Olivové (1979, s. 249) král Eduard II. svůj zákaz pořádat v Londýně fotbal obhajoval tak, že když se hraje, zní to *„jakoby se za míčem hnala tlupa čertů“*.

Snahu o zrušení fotbalu z důvodu rvaček, vandalismu a pouličních nepokojů, však neměl jen Eduard II., ale i jeho následník Eduard III., který se o to pokusil v roce 1365. O zrušení se chtěli zasadit i další panovníci až do 17. století, avšak bez většího úspěchu. V roce 1888 byla v Anglii založena fotbalová liga, čímž zájem o fotbal v Anglii opět vzrostl. Finále poháru poté v roce 1900 sledovalo přes 50 tis. diváků (Smolík, 2008).

Postupně se fotbal přesunul z ostrovů na kontinent a fotbal se stal jedním z nejmasovějších sportů, rozšířeným po celém světě. Proto i většina závažných diváckých prohřešků jsou spojeny s fotbalovými utkáními (Slepička, 1990).

Postupem let dostával fotbal jasnější řád a pravidla. Zaváděním těchto pravidel se omezovala spontánnost a nahodilé jednání aktérů těchto her a tím i divácké nepokoje, které bývají často spojovány i se samotným děním na hrací ploše. Výhodou bylo i to, že i diváci byli následně více zapojováni do dění z důvodu, že byla pravidla jasně daná. Další výhodou byla, že se hra mohla hrát kdekoli a diváci vždy rozuměli podstatě hry a jejím pravidlům. Tímto se zvyšovala i atraktivita sportovních her, potažmo fotbalu pro diváky (Slepička, 1990).

Ani s novými pravidly však nedošlo k úplnému vymizení diváckého násilí. Násilí, nepokoje, útoky či vandalismus se postupně staly vzorcem chování na fotbalových utkáních (Smolík, 2008).

I u nás se na přelomu 19. a 20. století dostává do popředí fotbal. Do propagace se začíná i ve větší míře zapojovat tisk a fotbal se i u nás začíná měnit v masovou zábavu pro všechny vrstvy společnosti. V této době dokázal fotbal do ochozů přilákat tisíce fanoušků, začíná vznikat identifikace fanouška s klubem a jeho bezmezný obdiv určitého týmu (Slepička, 1990).

Společnost: „*Mění se ve fanoušky této hry a vybírají si i svůj klub, s nímž intenzivně prožívají všechny jeho úspěchy, ale i prohry a nezdary. Identifikace (ztotožnění) s klubem (mužstvem) s sebou nese nebezpečí nekritického obdivu, spočívajícího zcela na emocionálním základě*“. Tímto ztotožněním fanoušků s klubem začíná v podstatě moderní éra fotbalu a fandovství (Slepička, 1990, s. 18).

Co se týká moderního fotbalu a s tím související formy chuligánství, tato se začala objevovat přibližně od 60. let 20. století, kdy se začaly množit nejrůznější excesy, při kterých se do popředí zájmů, kromě sportovních výkonů a výsledků, začaly dostávat také negativní projevy některých návštěvníků utkání, jako jsou výtržnosti, vandalismus, rvačky nebo verbální projevy mezi násilníky, rozhodčím, či násilnickými skupinami mezi sebou. Rovněž začal stoupat počet usmrcených diváků na stadionech v důsledku vzájemných bitek a potyček. Postupně se v souvislosti s fotbalovými utkáními zintenzivněly i projevy rasismu, xenofobie, antisemitismu a nacionálního šovinismu (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

2.2 Divácké násilí na fotbalových stadionech jako sociální problém současnosti

Fotbal, jako sport patří k největším společenským fenoménům nejen u nás v ČR, ale i ve světě. Z pouhé volnočasové sportovní aktivity se fotbal vyvinul ve významnou společenskou oblast, která ovlivňuje různé sféry společenského života (má vliv na politiku, ekonomiku, na mezipartnerské i kamarádké vztahy). V posledních několika desítkách let se předmětem intenzivního mediálního, avšak i politického a akademického zájmu stal problém tzv. fotbalového chuligánství, kde ČR v Evropě není výjimkou (Smolík, 2008).

Podle Slepíčky (2010) mezi diváky existují skupiny těch, pro které je mnohdy hlavním cílem návštěvy fotbalového stadionu projevy agrese a násilí, těmto se potom říká fotbaloví chuligáni. Pokud během zápasu nedojde k možnosti tyto projevy uskutečnit, realizují toto jednání často mimo stadion s předem připraveným scénářem. Pozitivní prožitek pak plyne z násilných akcí a už ne tolik ze sportovního prožitku a proto tyto skupiny neřadíme mezi sportovní diváky.

Jako moderní dobu fotbalu považujeme období po II. světové válce. Zejména od 60. let minulého století v Anglii se fanoušci (chuligáni) začali mnohem lépe organizovat, jak ve fanouškovství, tak v organizaci samotné sociální skupiny. Začaly se na fotbalových stadionech objevovat různé organizované zpěvy, chorály či slogany. Mimo toto začaly tyto skupinky organizovat i častější zájezdy na podporu svých týmů na hřištích soupeřů. Toto se následně v 70. letech začalo z Anglie přesunovat i na kontinentální Evropu. Odborníci se domnívají, že rozšíření chuligánství na kontinent mají na svědomí mladíci, kteří cestovali v 70. letech při evropských pohárech či zápasech reprezentace na kontinent. U chuligánství byla typická zvýšená konzumace alkoholu a s tím související projevy rasismu, xenofobie a národního nacionalismu. Tyto výjezdy chuligánů na kontinent jsou vždy důvodem k obavám a velkým bezpečnostním opatřením. Fotbal, jako sport patří k největším společenským fenoménům nejen u nás v ČR, ale i ve světě.

Dle Mareše, Smolíka a Suchánka (2004) existují různé způsoby projevů chuligánství na stadionech. Dají se rozlišit např. podle způsobu chuligánského jednání, terčů chuligánských útoků, politizace gangů apod. Nejčastějšími formami chuligánství na fotbalových stadionech dle nich jsou tyto:

- vniknutí na hrací plochu,
- házení předmětů na hrací plochu,
- házení předmětů přímo na aktéry hry,
- výtržnosti, potyčky s pořadateli, s policií apod.,
- vandalismus, vytrhávání sedaček, jejich pálení a ničení dalších předmětů, které se nacházejí na fotbalovém stadionu, či v jeho okolí,
- konflikty verbální rázu jako např. vůči příznivcům soupeřova týmu, vůči samotným aktérům hry na hrací ploše, vůči rozhodčím, pořadatelům, policii, představitelům jednotlivých klubů či managementu.

Často však dochází k násilí, v souvislosti s fotbalovým chuligánstvím, i mimo stadion ať už na různých parkovištích, v parcích, či na nádražích.

Nejčastější místa, kde k výtržnostem a chuligánství dochází, jsou podle Mikšíka (2005) zejména tyto:

- při vstupu na stadiony,
- při situacích, které mohou rozhodnout utkání (např. rozhodnutí rozhodčího),
- při oslavě vítězství,
- pochod městem po skončení utkání,
- pokud se dvě nespřátelené skupiny chuligánů potkají.

Dle Smolíka (2008) se v poslední době začaly na různých místech vyskytovat různé graffiti, které se týkají fotbalových chuligánů a vztahujícím se k fotbalovým klubům. Kromě graffiti se také fotbalové gangy často prezentují vylepováním nálepek s motivy svého klubu, např. při výjezdech do zahraničí, ale i při domácích zápasech. V ČR je vylepování nálepek taktéž populární zejména u příznivců týmů Baník Ostrava, Sparta Praha, Slávie, Liberce, či Brna.

Po II. světové válce se čím dál častěji objevují ty případy, kdy diváci přicházejí o život v důsledku vzájemných bitek a potyček příznivců jednotlivých klubů. Tento trend však není jen v Evropě, ale dochází k němu často i ve zbytku světa. Příkladem těch největších tragédií je např. zápas mezi týmy Peru a Argentina, který se odehrál v jižní Americe v hlavním městě Peru Limě v roce 1964, kdy při fanouškovských bojích zemřelo na 350 osob. V Hamburku v roce 1977 při fotbalových výtržnostech bylo v hledišti zraněno na 79 diváků (Slepička, 1990).

Největší tragédie však Evropu teprve čekala, 29. května 1985 se odehrála v Bruselu jedna z největších fotbalových tragédií v Evropě. Tato proběhla před zahájením finále poháru evropských zemí (dnešní liga mistrů) ve fotbalu v přímém televizním přenosu před zraky téměř 100 miliónů diváků, nejednalo se o největší tragédii na světě, ale o tragédii, která nejvíc otřásla světem fotbalu a všech, kdo se jen trochu o fotbal zajímá. Jednalo se o utkání družstva z ostrovů FC Liverpool a italského družstva Juventus Turín. Problém byl v tom, že organizace UEFA vybrala za konání zápasu Belgický Heysel stadión, který byl vystavěn v 30. letech 20. století a byl již v dezolátním stavu. Mezi italskými a anglickými fanoušky byl jen pletivový plot a slabá ochrana policistů. Ještě před začátkem samotného utkání to mezi jednotlivými tábory jiskřilo. Obě strany se navzájem provokovaly a začaly létat vzduchem i kusy betonu z rozpadajícího se stadionu. Následně dojde ze strany

anglických fanoušku k prolomení oplocení a obrovské vlny lidí se začaly valit na fanoušky Turínských, začala bitva, která navíc byla korunována pádem betonové zdi fotbalového stadionu. Výsledkem bylo 42 mrtvých a téměř 400 zraněných, mezi nimi i ženy a děti. Za tuto tragédii byla připsána vina anglickým fanouškům, 14 jich potom bylo odsouzeno a posláno do vězení. Všechny anglické týmy byly následně na 5 let vyloučeny z anglických pohárů, samotný FC Liverpool byl vyloučen na 6 let. Během těchto let prošel anglický fotbal transformací. Když se tyto týmy střetly příště, angličtí fanoušci vytvořili choreo s italským heslem Amicizia, což v překladu znamená přátelství (Kušina, 2013).

Reakcí na toto byl v Československu, několik týdnů po tom, výjezd chuligánů klubu Sparta Praha, kteří při návratu z Banské Bystrice zcela zdemolovali vlakovou soupravu, kterou se přepravovali. Vznikla škoda ve výši několika set tisíc korun. Viníci tohoto byli potrestáni a znamenalo to vyšší zájem o tento fenomén v Československu. Padlo i několik nepodmíněných trestů. V reakci na toto byl pak v roce 1987 režisérem Karlem Smyczkem natočen film PROČ. Jeho efekt však nebyl příliš výchovný a fenomén chuligánství spíše mezi mladými lidmi více zpopularizoval. Tento film se pak následně stal mezi chuligány kultem a jeho znalost se začlenila mezi povinnou výbavu každého chuligána (Mareš, Smolík, Suchánek, 2003).

V letošním roce 8. 2. 2015 v Africe v Egyptě došlo k tragédii, kdy na fotbalovém stadionu, ale následně i při zásahu policie mimo stadion přišlo o život několik desítek fanoušků (<http://www.hooligans.cz>, 11. 2. 2015).

V 80. letech se začaly ve větší míře objevovat i rasistické projevy fotbalových chuligánů. Projevovalo se to jak v nadávkách, ale i v chorálech či nápisech. Tyto hanily zejména hráče černé barvy pleti. Toto nevhodné chování vyvolalo reakci antirasistických organizací. Je zajímavé, že v této době i anglický tisk popisoval zahraniční kultury xenofobně (vulgárními a slangovými výrazy) (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

V 80. letech v Anglii byla také realizována protichuligánská aktivita v čele s Margaret Thatcherovou, která se v reakci na dění v Bruselu zasadila o to, aby se během fotbalových utkání úplně zakázal prodej alkoholických nápojů. Mimo toto transformovali v Anglii také odhalování pachatelů trestné činnosti v rámci chuligánství. Policie dlouhodobě shromažďovala informace, popř. infiltrovala svou osobu přímo do subkultury chuligánů a až policie shromáždila dostatek důkazů, byly tyto osoby zatčeny. Počet zatčených za jednu sezonu se pohyboval okolo 5000 osob (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

90. léta znamenala pro anglické kluby návrat na evropskou fotbalovou scénu. V Anglii a potažmo v Evropě je fotbal sport číslo jedna, s největší televizní, ale i osobní sledovaností. Chuligáni se však i nadále projevují dle svého. V roce 1995 musel být přátelský zápas mezi Irskem a Anglií předčasně ukončen z důvodu nekončících výtržností ze strany anglických fanoušků směrem irským. I přes rostoucí počet černošských hráčů v anglické lize v 90. letech se stále objevují rasistické projevy a urážky. Anglické výkonné orgány se tak i nadále musí zabývat tímto fenoménem a to jak vydáváním zákonů, tak i vytvářením nových institucí v rámci bezpečnostních složek (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

Fotbaloví chuligáni se organizují ve skupiny s jasnou hierchií svých členů. Tyto skupiny mají společné hodnoty a cíle (nenávidění policie, odpor proti fanouškům protivníkového týmu). Každá tato skupina má také své jedinečné normy pro interpersonální vztahy či chování (např. politické vztahy). Tyto normy platí jak na fotbalových utkáních, tak i v civilním životě. Členové mají poté tzv. kolektivní vědomí, pocit sounáležitosti či ztotožnění se skupinou. Každá organizovaná chuligánská skupina má také své symboly, jako vlajky nebo šály. Tyto slouží jako jasné rozlišení jednotlivých skupin, ale také jako zástavy, o které jednotlivé skupiny soupeří (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004). Přijít o svou vlajku či zástavu patří mezi největší ponížení.

Z důvodu rozvoje moderních technologií a internetu lze jen obtížně zabránit střetům mezi jednotlivými skupinami chuligánů. Chuligáni se prezentují na vlastních webových stránkách. Bitky si domlouvají mimo chráněný fotbalový stadión přes mobilní telefony. Pro poraženou skupinu je typická vendeta, kdy na příští střetnutí se skupina poražených vždy lépe připraví a snaží se svou porážku oplatit (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

V posledních letech se již nedá říct, že nejproblémovější jsou jen angličtí fanoušci, nicméně mezi nejproblémovější patří i fanoušci z Itálie, Řecka, Turecka, Polska, Srbska, Chorvatska, Španělska, Francie, Ruska, Holandska či Německa. Při střetech se objevuje používání např. nožů, zápalných lahví, holí a tyčí, což má často závažné následky (Smolík, 2008).

3 LEGISLATIVA TÝKAJÍCÍ SE DIVÁCKÉHO NÁSILÍ

3.1 Legislativní přístup k diváckému násilí v zahraničí

3.1.1 Legislativní přístup k diváckému násilí v Anglii

Anglie a potažmo Wales se dají považovat za samotnou kolébkou moderního fotbalu a fotbalového chuligánství jako takového.

Britské zákony patří mezi ty nejdokonalejší, co se týká boje s fotbalovým chuligánstvím. Divácké násilí již v Anglii nepředstavuje větší problém, ani v nejvyšší lize Premier League, ani na utkáních nižších anglických soutěží. Anglie stojí v čele států, bojujících s diváckým násilím. V roce 1989 byl přijat „Zákon o fotbalovém diváctví (The Football Spectators Act)“, kde se uvádí, že klub zodpovídá za bezpečnost fanoušků a policie zasahuje až v případě, kdy je to potřeba (Čas. POLICISTA 6/2004).

Zákonem o fotbalovém diváctví v Anglii se řídí přístup diváků na určené fotbalové utkání v Anglii a Walesu. Zákon také zřizuje Licenční orgán, který reguluje přímo bezpečnost diváka na stadionech a vydává předpisy o bezpečnostních standardech, které regulují mimo jiné i používání kamer na stadionech. Další důležitý faktor, který tento zákon obsahuje, je možnost soudů rozhodnout o omezení osob odsouzených za určité trestné činy pro účely předcházení násilí a protiprávního jednání při, nebo v souvislosti s fotbalovými zápasy hranými v Anglii a Walesu. Těmito opatřeními jsou např. zákaz vstupu na stadion a povinné hlášení odsouzeného na policejní stanici v době, kdy se fotbalové utkání hraje nebo např. zákaz vycestování ze země na zápasy hrající se v zahraničí (Zákon o fotbalovém diváctví, 1989).

Dalším právním aktem vydaným v Anglii v roce 1991 je „The Football Offences Act (Zákon o fotbalových trestných činech)“. Tato právní norma upravuje možnost postihu pro tři činy v souvislosti s chuligánstvím. Je to vrhání předmětů na hrací plochu či aktéry hry, podílení se na rasových útocích či rasistických chorálech během fotbalových utkání a vniknutí na hrací plochu bez povolení (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

Policejní složky využívají speciální zpravodajskou síť pro výměnu informací o problémových fanoušcích.

3.1.2 Legislativní přístup k diváckému násilí v Německu

V Německu je problematika chuligánství řešena prakticky pouze jedním dokumentem a to Nationales Konzept Sport und Sicherheit (NKSS).

Z důvodu zvýšeného zájmu o sledování fotbalu v německé 1. a 2. Bundeslize, kdy v sezóně 2010/2011 byla účast diváků téměř 17 400 000, učinili ministři společně se zástupci fotbalového svazu v roce 2012 aktualizaci tohoto dokumentu, která měla vést ke zlepšení bezpečnostní situace na fotbalových akcích. NKSS obsahuje doporučení týkající se oblasti:

- podpory fanprojektů a oblasti sociální práce,
- bezpečnostních předpisů na stadionech (např. zákaz požívání alkoholu),
- bezpečnostních pravidel a bezpečnostních složek složek na stadionech,
- bezpečnost fanoušků na výjezdech,
- spolupráci všech zúčastněných stran (NKSS, 2012).

Fanprojekty v Německu, které jsou obsahem NKSS mají být vytvořeny zejména ve větších německých městech, kde častěji dochází k problémům s fotbalovými výtržníky. Jedná se zejména o města, kde se hraje 1., 2., nebo 3. Bundesliga, ale i další města. Cílovou skupinou těchto projektů jsou mladí lidé ve věku od 12 do 27 let bez ohledu na pohlaví, rasu či společenské postavení. Základem je intenzivní a dlouhodobá práce s cílovou skupinou a důvěryhodnost fanprojektu. Jeho cílem je např. poradenství, prevence násilí nebo drog, zvyšování sebevědomí mladých fanoušků a jejich osobní zodpovědnost, jejich participace na rozhodování o věcech, které se jich týkají aj. Fanprojekty jsou financovány fotbalovou ligou, fotbalovým svazem a obcemi, kde jsou zřízeny. Jejich rozpočet se předpokládá až do výše 200 000 EUR (NKSS,2012).

Celostátní zákazy vstupu na stadiony se ukládají osobám, které se dopustili agresivního, či kriminálního chování na stadionu nebo jeho bezprostředním okolí či závažného porušení předpisů stadionu. Zákaz vstupu na stadion se může uložit okamžitě už při důvodném podezření z takového jednání. Jedná se o výrazný preventivní prostředek. Doba trvání zákazu vstupu může být až na 3 roky s přihlédnutím k závažnosti jednání, k důsledkům k věku a dalším okolnostem. Individuálně může být v některých případech od tohoto trestu i upuštěno nebo může být trest snížen (NKSS, 2012).

3.1.3 Legislativní přístup k diváckému násilí v Itálii

Italské Ultras skupiny, tzv. Tifosi se řadí mezi nejrozvinutější chuligánské organizace na světě. Italské Ultras skupiny jsou dobře organizované i kvalitně financované a spolupracující s vedením určitého fotbalového klubu. V případě neshody mezi vedením chuligánů a fotbalového klubu, dochází často k akcím, jako jsou např. bojkot zápasů, protestní akce či napadení hráčů a představitelů klubu.

V roce 2007, kdy při derby mezi týmy Catanie a Palerma zemřel italský policista, se v Itálii zpřísnila bezpečnostní pravidla pro italské fotbalové stadiony. Mezi tyto pravidla patří zejména:

- zákaz organizování zájezdů na soupeřův stadion,
- zákaz vstupu výtržníků na stadion,
- zavedení možnosti i lidem mladším 18ti let naříditi obecně prospěšné práce,
- policie dostala možnost výtržníka zadržet až na dobu 48 hodin, dříve byla možnost pouze na 12 hodin.

Italská vláda se zavázala k prosazení modernizace kamerových systémů na fotbalových stadionech (Smolík, 2008).

3.2 Mezinárodní organizace a sociální problém fotbalové chuligánství

Kromě fotbalového svazu, policie ČR, a výkonných orgánů české vlády, se problematikou fotbalového chuligánství zabývají i další organizace, které mají široký vliv na dění okolo fotbalu v Evropě, potažmo i v celém světě. V následujících odstavcích představím několik z nich.

3.2.1 The_Fédération_Internationale_de_Football_Association (FIFA)

Organizace FIFA byla založena v Paříži již v roce 1904 zástupci zemí Belgie, Německa, Holandska, Francie, Španělska, Švédska a Švýcarska. Ve Francii tak bylo i sídlo FIFY. V roce 1932 se tato organizace přestěhovala do Curychu ve Švýcarsku. Nyní má již FIFA více než 200 členských asociací. Hlavní náplní organizace FIFA je pořádání mistrovství světa ve fotbalu, s kterým se pojí mnoho povinností, mimo jiné vztahující se k rasistickým

projevům fanoušků, bezpečnosti fotbalových stadionů a mnoho dalších odpovědností vztahujícím se k fanouškovství (FIFA.com, 4. 2. 2015).

FIFA se účastní boje proti rasistickým projevům na stadionech, především odebráním bodů jednotlivým zainteresovaným fotbalovým klubům v Evropě a jejich možným vyloučením z ligy. Tato opatření byla představiteli jednotlivých evropských lig kladně přijata, ačkoli zavládly i obavy z uplatňování těchto pravidel v některých ligách jako je např. Španělsko či Itálie (Smolík, 2008).

3.2.2 Union of European Football Associations (UEFA)

Fotbalová organizace UEFA byla založena v roce 1954 a ve spolupráci s jinými organizacemi a svazy se snaží zlepšovat situaci na fotbalových stadionech a mimo ně. Tato organizace disponuje hned několika kontrolními a sankčními možnostmi na jednotlivé prohřešky hráčů i diváků, na toto je specializována kontrolní a disciplinární komise UEFA. Sankce jsou vždy ukládány určitému svazu či fotbalovému klubu v závislosti na závažnosti prohřešku. V této závislosti může fotbalovému klubu uložit buď pokutu v podobě peněžitého trestu, zakázat účast diváků na fotbalovém utkání či přeložit zápas na jiné fotbalové stadiony. Dalšími možnými sankcemi však mohou být i anulování výsledku, kontumace nebo odebrání bodů, v nejzávažnějších případech může dojít i k vyloučení ze soutěže. Kromě kontrol a sankcí UEFA podporuje různé skupiny, které organizují aktivity, vedoucí proti násilí na stadionech, proti rasismu, xenofobii či nacionálnímu šovinismu (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

Na konferenci, která se konala v Londýně v roce 2003, kde se sešli vrcholní představitelé evropských fotbalových svazů z 52 zemí se tito shodli na společném postupu v rámci boje proti rasismu a to pod heslem „*Vykopněte rasismus z fotbalu*“ a „*Dejme rasismu červenou kartu*“. Dále se také mimo jiné shodli, že trestem za rasistické prohřešky může být i odebrání bodů jednotlivým zainteresovaným klubům (Smolík, 2008).

3.2.3 Rada Evropy

Rada Evropy (Council of Europe) vznikla v roce 1949 jako organizace několika západoevropských států. Po rozpadu východního komunistického bloku se tento výrazně rozšířil. V současnosti čítá na 47 evropských zemí. Co se potírání fotbalového chuligánství

týká, má největší význam Evropská úmluva k diváckému násilí, podepsána v roce 1985 ve Štrasburku. V této úmluvě je zejména zakotvena úzká spolupráce mezi jednotlivými policejními složkami v různých lokalitách a přijetí i aplikaci legislativy, která stanoví přiměřené tresty pro ty, kteří byli shledáni vinnými z trestných činů, spojených s diváckým násilím. V současné době přistoupilo k Úmluvě již 38 evropských států, Česká republika ji přijala v roce 1995 (Smolík, 2008).

3.2.4 Evropská Unie (EU)

Všechny členské státy EU jsou taktéž členy Rady Evropy, a proto opatření k diváckému násilí EU navazují především na Evropskou úmluvu k diváckému násilí Rady Evropy podepsanou ve Štrasburku v roce 1985. Evropská unie se diváckým násilím zabývá zejména v rámci mezinárodní politiky a spolupráce policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Evropská Unie přijímá dokumenty formou tzv. doporučení Rady EU, jiné formou rozhodnutí. Dne 30. 11. 1993 přijala Rada EU doporučení odpovědnosti organizátorů sportovních podniků. Dne 25. 4. 2002 bylo přijato rozhodnutí Rady EU o bezpečnosti při fotbalových utkáních mezinárodního významu, jenž je mimo jiné reakcí na skutečnost, že v některých zemích existují speciální proti chuligánské složky a v jiných nikoliv. V posledních letech jsou aktivity EU na poli diváckého násilí na vzestupu. EU iniciuje semináře i např. příručky o problematice diváckého násilí, které se zabývají jak policejní prevencí, tak všeobecnou kontrolou násilí (Smolík, 2008).

3.3 Legislativní přístup k diváckému násilí v ČR

Česká republika je členem mezinárodních organizací, které se věnují problematice fotbalového chuligánství (projevům rasismu, xenofobie atp.)

Postup složek zasahujících při rizikových fotbalových utkáních se řídí dohodou uzavřenou mezi Českomoravským fotbalovým svazem a policií ČR ze dne 16. února 2009.

Tato dohoda upravuje zejména zásady, činnost a spolupráci policie ČR a Českomoravského fotbalového svazu. Dále pak požadavky na technické vybavení fotbalových stadionů první a druhé fotbalové ligy, spolupráci a postavení pořadatelské služby na stadionech a policie ČR a jejich společné mediální politiky.

Protiprávní jednání, jehož se chuligáni na fotbalových stadionech dopouští, se dají kvalifikovat dvěma způsoby. Buďto jako přešupky nebo v druhém případě jako trestný čin potažmo přečin či zločin. Přešupky, kterých se dopustí pachatel protiprávního jednání, jsou obsaženy v zákoně číslo 200/1990 Sb. ve znění pozdějších novel, a jsou to zejména:

§47 Přešupky proti veřejnému pořádku,

§50 Přešupky proti majetku.

Tyto dva přešupky jsou ty nejčastější přešupky, kterých se chuligáni na fotbalových utkáních dopouštějí a za tyto jim dle ust. § 11 odst. 1 zákona o přešupcích uložit např. napomenutí či pokutu.

Dle zákona o přešupcích mimo tyto lze pachatelům přešupků za některé jednání na sportovních utkáních, potažmo fotbalových, uložit i omezující opatření, a to dle ust. § 17, který zní:

§17 odst. 1) *Omezující opatření spočívá v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa a místnosti, v nichž se podávají alkoholické nápoje nebo se konají veřejné tělovýchovné, sportovní nebo kulturní podniky*

§17 odst. 2) *Omezující opatření lze uložit jen spolu se sankcí a nejdéle na dobu jednoho roku.*

Závažnější druhy protiprávního jednání fotbalových chuligánů jsou obsaženy v Trestním zákoníku, což je zákon číslo 40/2009 Sb. ve znění pozdějších novel, který je účinný od 1. 1. 2010, kdy nahradil starý zákon platný od r. 1961. V tomto je obsaženo několik paragrafů, kde chuligáni svým jednáním naplňují skutkovou podstatu trestných činů. Jsou to např.:

§ 145 Těžké ublížení na zdraví,

§ 158 Rvačka,

§ 228 Poškození cizí věci,

§ 323 Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných.

Toto je výčet těch nejčastějších závažných skutků, kterých se mohou fotbaloví fanoušci v rámci fandění dopustit, avšak i kromě těchto činů, které mají bezprostřední vztah k dění

na stadionech, dochází často k činům, které nemají očividně žádnou spojitost s fotbalem, ale ve skutečnosti se ho týká také. Lidé ze skupin fotbalových chuligánů spolu totiž páchají trestnou činností i mimo fotbalové utkání.

4 MOŽNOSTI SOCIÁLNĚ-PEDAGOGICKÉ PRÁCE S FOTBALOVÝMI CHULIGÁNY

Sociálně pedagogická práce je dle Klímy (2008) činnost, při které jde především o pomoc a podporu při vytváření a změně způsobu života.

4.1 Řešení problematiky fotbalového chuligánství

Co se týká přístupů k fotbalovému chuligánství na stadionech, jako negativnímu společenskému fenoménu, můžeme jej rozdělit na dva přístupy. Ten první je přístup legislativní, který vychází z Evropské úmluvy k diváckému násilí a dalších různých dohod a ten druhý je přístup sociálně-pedagogický, který se snaží předcházet samotnému začlenění mladých lidí do fotbalových gangů a jiných patologických skupin.

4.1.1 Inspirace řešení problematiky fotbalového chuligánství v zahraničí

Např. v Anglii se začaly mimo jiné zřizovat protichuligánské organizace z řad fanoušků, které v ČR chybí. Tyto organizace se snaží distancovat od fotbalového chuligánství a usilují o to, aby fotbalové fandovství v Anglii mělo dobré jméno. Např. v Liverpoolu byla v r. 1995 založena organizace „Football supporters association“, která chtěla sjednotit fanoušky a zapojovat se do jednání s médii, s fotbalovým svazem apod. V reakci na nárůst rasismu při fotbale se začalo objevovat několik opatření ze státní a nestátní sféry proti tomuto fenoménu. V roce 1993 byla Komisí pro rasovou rovnost a profesionální fotbalovou asociací zahájena kampaň „Let's Kick Racism Out of Football (Vykopejme rasismus z fotbalu)“. V důsledku této organizace byly přijaty zákony, které mnohem lépe umožňovaly chuligány-rasisty trestat. V roce 1996 v Sheffieldu začala kampaň s názvem „Football Unites, Racism Divides“ a vznikaly další a další organizace, bojující proti rasismu ve fotbale a i proto jsou rasově motivované útoky v Anglii méně časté (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

V Německu je problém fotbalového chuligánství řešen jedním stěžejním dokumentem a to „Nationales Konzept Sport und Sicherheit“ (NKSS), který obsahuje veškeré preventivní akce, prováděny jak fotbalovými organizacemi, tak samotným fotbalovým klubem, či policií. Mimo jiné jsou v něm obsaženy i německé fanprojekty zřizované

městy, fotbalovým svazem a fotbalovou ligou. Tyto projekty fungují jako prevence protiprávního a nežádoucího chování mladých lidí. Fanprojekty se zaměřují na mladé lidi ve věku od 12 do 27 let bez ohledu na pohlaví, rasu či společenské postavení. Fanprojekty vznikají ve městech a obcích, kde se hraje jedna ze tří nejvyšších soutěží a v dalších obcích, kde se chuligánské jednání ve větší míře vyskytuje. Další preventivní možností je riziko úplného zákazu vstupu na všechny stadiony v Německu. Tento zákaz ukládá policie při důvodném podezření, že osoba spáchala na fotbalovém stadionu nebo v jeho blízkém okolí trestný čin, chovala se agresivně, popř. porušila řád určitého stadionu. Tento zákaz může být uložen nejvýše na 3 roky a individuálně za splnění určitých podmínek může být od něj i upuštěno, popř. může být zkrácen. Každopádně se jedná o velmi dobrý preventivní nástroj, který německá policie v rukou má. Na všech fotbalových stadionech v Německu je mimo jiné i zakázáno požívání alkoholických nápojů z důvodu, že po požití dochází častěji k agresivnímu chování lidí (NKSS, 2012).

4.2 Fotbaloví chuligáni jako cílová skupina sociální pedagogiky

Sociální pedagogika by dle Bakošové (2008) měla plnit poslání jak vůči celé společnosti, tak proti všem jednotlivcům. Má se používat při tvorbě politiky výchovy a vzdělávání, sociální a zdravotní politiky i při tvorbě právních předpisů. Měla by zcela zasahovat do veškerých odvětví života.

4.2.1 Charakteristika věkové kategorie chuligánů

Je pravdou, že v skupinkách, které chuligáni tvoří, se vyskytují především mladí lidé. Dle Alana (1989) je mládí tzv. druhá socializační fáze, člověk zde již opustil období dětství a začíná si uvědomovat soubor povinností se souborem určitých svobod. Jde o období ve kterém se mladý člověk připravuje převzít určité sociální role, určité kompetence a zodpovědnost. Toto období provází vývoj osobnostní identity.

Člověk socializovaný v dané společnosti či skupině, jedná v souladu s pravidly dané společnosti, hodnoty společnosti se stávají jeho hodnotami a jednání členů společnosti, ve které se jedinec vyskytuje či skupiny považuje jako normu. Takové osobě se dá říkat osoba již socializovaná, tedy dospělá (Alan, 1989).

Dle Klímy (2008) můžeme říci, že se mládež nachází zhruba mezi 11 – 30 rokem.

V dokumentech UNESCO je mladý člověk ten, který nedovršíl 26. roku a v dokumentech OSN je kategorie mladých od 15 do 24 let. To, čemu se tedy může říkat mládež, se liší od jedné společnosti k druhé a každá skupina lidí mládež definuje jinak (Laca S., Laca P., 2014).

V Německu a jejich fanprojektech, což jsou projekty zaměřeny na prevenci fotbalového chuligánství v Německu, se tyto zaměřují na mladé osoby ve věku od 12 do 27 let (NKKS, 2012).

Z právního hlediska dělíme osoby na zletilé a nezletilé, popř. na osoby právně odpovědné, svéprávné a neodpovědné nesvéprávné. Podle občanského zákoníku se osobou zletilou a plně svéprávnou stává člověk dovršením osmnáctého roku věku. Pouze v některých případech se plná svéprávnost přiznává dříve a to ve věku 16 let. Nezletilou osobou tedy uvažujeme osobu, která nenabyla plné svéprávnosti a je způsobilá k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti jeho věku (dle ust. § 30-31 z. č. 89/2012 Sb.).

4.2.2 Možnosti řešení problematiky fotbalového chuligánství v ČR

V ČR narozdíl od Anglie a Německa jsou možnosti jen velmi omezené, co se týká financí i co se týká našeho legislativního procesu. Zaměřím se proto zejména na možnosti sociální pedagogiky a jejích možnostech ovlivnění fenoménu chuligánství. Dá se říci, že stát má dvě možnosti řešení tohoto patologického jevu a to buď z hlediska prevence nebo již intervenční represivní činnosti.

Dle Nikla a Voleveckého (2007) je pro prevenci násilí nezbytná koncepce výchovy a vzdělávání, programy pro různé skupiny dle věku a podpora fair – play. Je taktéž důležité podporovat výchovné aktivity fotbalových klubů ve školách.

Sociální pedagog může na mládež ve školách působit i prostřednictvím tzv. primární prevence. Jedná se o soubor různých přístupů a intervencí, které mají interdisciplinární povahu a jsou charakteristické tím, že doprovází preventivní programy od samého počátku. Tato prevence bývá soustředěná zejména na děti ve školách. Primární prevence má mezioborovou povahu, kdy se v přístupech objevují prvky pedagogiky, psychologie, sociologie,

ale i dalších příbuzných oborů. Primární prevence se zaměřuje na tzv. rizikové chování. Tj. chování, při kterém dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních či výchovných rizik pro jedince, ale i pro společnost. Důraz je tedy kladen jak na jednotlivce, tak na jasně definovanou sociální skupinu (Miovský, Bártík a kol., 2010).

Existuje několik druhů zařízení, která jsou schopná mít vliv na vývoj rizikové mládeže. Mohou to být např. pedagogicko-psychologické poradny. Tyto nabízejí speciálně-pedagogické poradenství, a to jak pro rodiče, tak pro pedagogické pracovníky (učitele či vychovatele) (Slowík, 2007).

Pedagogicko-psychologické poradny pomáhají řešit obtíže a problémy dětí a mládeže v socializačním procesu. Také mají význam v prevenci sociálně patologický jevů, jakož i fotbalového chuligánství, při kterém často dochází k protiprávnímu jednání. Pedagogicko-psychologické poradenství zajišťují:

- školní poradenská pracoviště,
- pedagogicko-psychologické poradny,
- střediska výchovné péče.

Úkolem pedagogicko-psychologického poradenství je mimo jiné diagnostika příčin poruch chování a příčin dalších poruch souvisejících s vývojem osobnosti (Lechta, 2010).

Krizová a kontaktní centra, tzv. K-centra, kluby pro děti a mládež, nabízejí klientům zejména preventivní volnočasové aktivity, krizovou intervenci a prevenci.

Jistou možností sociálně-pedagogické činnosti je tzv. Streetwork. Toto slovo pochází z anglického významu práce v ulicích, kdy se soc. pracovníci setkávají s rizikovými osobami přímo v místě dění, tedy přímo v ulicích měst. V našich podmínkách má však větší tradici práce kurátorů (Kraus, 2008).

V momentě když už mladistvý chuligán páchá protiprávní činnost, přichází na řadu přímá intervence státu, potažmo jednotlivých obcí. Tuto správní činnost mají v obcích tzv. kurátoři pro mládež a dospělé, kteří pracují na sociálních odborech obecních úřadů. Tito kurátoři mají za úkol pečovat o dítě mladší 15 let, které se dopustilo činu, který by byl u osoby starší kvalifikován jako trestný čin a o dítě ve věku mezi 15-18 let, které se dopustilo činu, který byl kvalifikován jako přestupek či trestný čin a bylo již zahájeno trestní stíhání (Matoušek, Matoušková, 2011).

Kurátor bývá přítomný soudnímu řízení dítěte, resp. mladistvého, spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení, podává návrhy na výchovu v náhradní rodině, ústavní výchovu či organizuje a realizuje preventivní programy (Matoušek, Matoušková, 2011).

Další možností soudu, která má vést k nápravě mladistvého je uložení ústavní výchovy, kterou soud nařizuje mimo jiné v případě, že rozumový či duševní stav anebo řádný vývoj jsou ohroženy nebo narušeny do té míry, že je to v rozporu se zájmem dítěte (dle ust. § 971 z. č. 89/2012 Sb.).

Existuje několik druhů ústavní výchovy, které se v 70. letech minulého století etablovaly v tuto strukturu:

- diagnostické ústavy pro děti,
- diagnostické ústavy pro mládež,
- dětské výchovné ústavy,
- dětské výchovné ústavy se zvýšenou péčí,
- výchovné ústavy pro mládež,
- výchovné ústavy pro mládež se zvýšenou výchovnou péčí.

Obec pak má za úkol navrhnout ústavní péči na dítě či mladistvého, když již nelze nalézt žádnou jinou alternativu (Matoušek, Matoušková, 2011).

Šetřením bylo zjištěno, že při rozhodování o návrhu na ústavní péči existovaly velké rozdíly mezi postoji kurátorů z různých okresů. V okresech s vyšší kriminalitou mládeže, přistupovali kurátoři k návrhu ústavní výchovy více častěji, než v okresech ostatních (Matoušek, Matoušková, 2011).

Anglický psychiatr John Harrington, který se věnuje fotbalovému chuligánství z pohledu psychologického tvrdí, že by se dalo patologickým jevům chuligánů předejít přímo na stadionu oddělením patologických násilníků od bezproblémových fanoušků. Tyto Harringtonovy závěry však byly odmítnuty, protože mezi fotbalovými výtržníky se vyskytují i lidé, které nelze považovat za osoby sociálně nepřizpůsobivé, abnormálně temperamentní, či násilnické (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

4.2.3 Faktory, které mají vliv na vznik příslušnosti člověka ke skupině chuligánů

Každý člověk je originální jedinec. Originální syntéza vlastností, která je průsečíkem vnitřních dispozic a vnějších vlivů. Každý jedinec je vyvíjející se originál a jeho chování

vůči sobě a vůči okolí je jedinečné. Každý člověk má jedinečný přístup k vnějším vlivům. Každý žije v realitě objektivních sociálních vztahů, ve které je jeho jednání ovlivňováno jak subjektivním odrazem těchto vztahů ve vědomí, což se promítá do postojů jedince, či jeho zájmů, tak subjektivním viděním a interpretací těchto vztahů. Každá sociální skutečnost, do které se jedinec dostane, je ve svém způsobu jedinečná a neopakovatelná, z důvodu subjektivního vnímání (Alan, 1989).

Dle Slepíčky (2010) spočívá divácká identifikace v kompenzační roli, kdy fanoušek často nemá jinou možnost uspokojení svých sociálních potřeb, vytváří si tím pocit sounáležitosti nejen s klubem, ale i s dalšími obdobně se projevujícími diváky, jenž mají za cíl úspěch svého družstva.

Divák pak při fotbale naplňuje některé své potřeby, jako jsou např.:

- náplň volného času,
- ventiluje jím či reguluje napětí ve společnosti,
- stimuluje povědomí sounáležitosti či identifikaci,
- odvádí pozornost od jiných aspektů společenského dění.

Zajímavé je rozdělení prožívání fotbalového diváka dle Hippokratovy teorie temperamentu. Temperament vystihuje emocionální část osobnosti. Určuje podněty pro vznik emocí, citlivost a hloubku prožívání fotbalového utkání. Tyto aspekty úzce souvisí s tzv. labilitou či stabilitou. Osobnosti dle temperamentu můžeme rozdělit na sangvinika, cholera, flegmatika a melancholika.

- Sangvinik je emocionálně stabilní a vyznačuje se vyšší úrovní ovládnutí se, proto je jeho emoční vzestup méně výrazný. Vyznačuje se vyšší kognitivní emocionální i konativní stálostí.
- Flegmatik je stejně jako sangvinik emocionálně stabilní. Je pro něj charakteristický pomalý nástup emocí s nízkou intenzitou, avšak i jeho pomalým návratem do výchozí emoční nálady.
- Melancholika charakterizuje velice rychlý nástup emocí s pomalým odezníváním. Je to typ s rychlým nástupem reakce na určitý podnět, někdy bývá až emočně přecitlivělý. Jeho tendencí je však se spíše vyhnout konfliktním situacím.
- U cholera vzniká vyšší emoční úroveň prožívání velmi rychle. Tato však i často rychle odeznívá. Pro cholera je typická velká vzrušivost a spontánnost

jeho jednání. Jedná spontánně, avšak bez jakéhokoli promyšlení možného vzniku konfliktní situace.

Dle této typologie temperamentu nelze jednoznačně říci, že jeden temperament vyvolává šarvátky při fotbalových utkání, ale může nám to napovědět mnoho o prožívání a o počátku některých konfliktů, ke kterým může na tribunách stadionů dojít.

Kromě temperamentu, tedy psychologické stránky vědomí, mohou mít chuligánské jednání za vliv i sociologické jevy jako např. kultura, sociální struktura či sociální prostředí skupiny, které může mít vliv na chování jedince (Wann, 2001).

Když se například člověk nachází v prostředí fotbalového šílenství, je už opravdu jenom krůček k tomu, aby sám např. kelímek od piva směrem k hřišti hodil. Takové jednání by se dalo nazvat tzv. davovou psychózou. Když se jedinec nachází ve větším seskupení lidí (davu), toto seskupení má úplně jiné nové vlastnosti, než jaké mají jednotlivci, kteří dav tvoří. Veškerá aktivita všech osob, které se ve shromáždění nachází, se náhle ubírá jen jedním směrem. Původní charakteristiky osob jakoby zanikají. V tu chvíli se dav stává, jak říká Le Bon organizovaným davem nebo psychologickým davem. Toto kolektivní vědomí, však trvá jen dočasně, dokud sleduje společné cíle (Le Bon, 1994).

Doporučení Stálého výboru Evropské úmluvy k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkání, zvláště při fotbalových zápasech obsahuje:

1. bezpečnosti na stadionech a v jejich okolí, zejména:

- plánování a zajišťování bezpečnostních opatření,
- projektové a stavební aspekty,
- oddělovací ploty,
- pořadatelská služba,
- prodej vstupenek,
- prodej alkoholických nápojů.

2. preventivní a výchovná opatření

3. identifikace a potrestání výtržníků

4. policejní spolupráce a výměny zpravodajských informací

5. prevence rasismu a nesnášenlivosti (Nikl, Volevecký, 2007).

Co se týká tématu sociálně-pedagogické práce, zajímá nás zejména druhý bod Preventivní a výchovná opatření, na který se zaměřím v následujících odstavcích.

Možností, jak předcházet jakémukoli začlenění se do fotbalových gangů, by mohlo být smysluplné využívání volného času, které je problémem většiny členů delikventní subkultury fotbalových chuligánů. Prvním úkolem sociálně pedagogické práce je prostřednictvím zájmových činností působit na určitou změnu v motivaci delikventního jedince a získávání potřebných dovedností a vědomostí, které těmto jedincům velmi často chybí (Fischer, Škoda 2008).

Fotbalový chuligán (člen skupiny, gangu) má často problém s přijímáním obecně platných pravidel chování ve společnosti, respektováním autorit či přizpůsobením se v běžném sociálním prostředí. Tyto problémy mohou být všechny zahrnuty pod pojmem poruchy chování, které patří v rámci speciální pedagogiky do oblasti etopedie. Etopedický slovník často pro tyto poruchy chování nachází termíny, jako jsou mravní narušenost, delikvence nebo kriminalita (Slowík, 2007).

Při diagnostice je třeba rozlišit, zda chování vzniklo z důvodu poruchy chování, které mohl zapříčinit např. syndrom ADHD nebo k poruše chování došlo z důvodu přirozených výkyvů, které vznikají v určitém vývojovém období (např. v období puberty či adolescence, které věkově spadají do naší zájmové skupiny fotbalových chuligánů). Tyto nestandardní odchylky jsou označovány též termínem sociální deviace, který zdůrazňuje souvislost těchto odchylek s hodnotami a pravidly chování uznávaných většinou společností. Poruchy chování bývají často vázány na sociálně podmíněné příčiny, patologické rodinné prostředí či nesprávné výchovné postupy, často jde i o špatný vliv, vrstevnických skupin, které mohou mladého člověka negativně ovlivnit (Slowík 2007).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 FOTBALOVÉ CHULIGÁSTVÍ OČIMA AKTÉRŮ

5.1 Výzkumný cíl

Cílem výzkumu je zjistit, popsat a analyzovat důvody vstupu aktérů mezi fotbalové chuligány. Důvody setrvání samotných aktérů ve skupině fotbalových chuligánů, důvody opuštění fotbalového chuligánství, popř. důvody, které by vedly k vystoupení z této sociální subkultury.

Hlavní výzkumná otázka:

Jaké jsou důvody vstupu mezi fotbalové chuligány, důvody setrvání ve skupině fotbalových chuligánů a důvody opuštění fotbalového chuligánství, jako tři dílčí cíle hlavního výzkumného záměru?

Dílčí výzkumné otázky:

1. *Co bylo důvodem toho, že jste se stal chuligánem?*
2. *Co bylo důvodem toho, že jste setrval mezi chuligány?*
3. *Co bylo důvodem toho, že jste opustil chuligánství?*

5.2 Volba výzkumného souboru

Účastníky výzkumného souboru jsou samotní aktéři fotbalového chuligánství. Pravidelně navštěvují fotbalové stadióny a účastní se výtržností a protiprávního jednání. Volba informantů je tedy záměrná, zaměřena přímo na fotbalové chuligány. Vzhledem k uzavřenosti této skupiny a jejich aktérů nebylo jednoduché informanty sehnat. V projektu k výzkumu jsem si určil, že provedu interview se dvěma až pěti informanty. Kritérium, které jsem si určil, se mi podařilo splnit a sehnal jsem k výzkumu dohromady tři informanty. Zvolil jsem metodu nabalování (snowball). Osobně jsem znal jednoho z informantů, od kterého jsem získal kontakty na další čtyři informanty. Všechny čtyři jsem oslovil, z toho dva kladně reagovali a byli ochotni se zapojit do výzkumu a nahrávané interview realizovat. Každý z informantů byl poučen dle zákona o ochraně osobních údajů, že veškeré informace, které by mohly vést k určení jejich totožnosti jsou tajné. K tomuto účelu jim byl předložen informovaný souhlas, který každý informant

vlastnoručně podepsal. Jména, která jsou u interview uvedená, jsou taktéž smyšlená. Vzor informovaného souhlasu tvoří přílohu označenou jako P1.

Pasport informantů, navázání kontaktu s informantem

Všichni 3 informanti jsou již plně právně zodpovědní, je jim mezi 25 až 28 rokem věku.

V literatuře se dočteme, že původní chuligáni v Anglii vzešli z dělnických profesí, což dnes již jistě neplatí i sám informant Honza sdělil, že jsou mezi nimi i úspěšní podnikatelé. Mezi mými informanty potom je jeden vyučen a dva vystudovali střední školu s maturitou, všichni tři také mají seriózní zaměstnání.

Rozhovor s **Martinem (I)** proběhl dne 16. 3. 2015 v 19:00 hodin v jedné kavárně, kdy toto místo navrhl sám informant. Zde jsme se sešli, dali si kávu a navedli tu správnou atmosféru pro odstranění možných bariér. Po úvodních přibližně 20ti minutách rozhovoru jsme přešli k samotnému nahrávanému interview. Martinovi je 25 let. Uvedl, že je fanoušek fotbalu a fandí prvoligovému klubu, jenž nechtěl jmenovat.

Druhý rozhovor s **Honzou (II)** proběhl dne 19. 3. 2015 v 16:00 hodin přímo u něj doma v bytě. Zde jsme se sešli, dali jsme si kávu, chvíli si jen tak povídali, než došlo k samotnému rozhovoru na dané téma. Honza si to zprvu rozmyslel a slíbené interview se mnou absolvovat nechtěl, ale poté co jsem ho opětovně ujistil o tom, že k jeho identifikaci se nikdo nedostane, tak s rozhovorem souhlasil. Honzovi je 28 let a uvedl, že fandí fotbalovému klubu na top úrovni.

Třetí rozhovor proběhl s **Ondrou (III)**, tento proběhl dne 23. 3. 2015 v 17:00 hodin v jedné restauraci. Ještě než jsem dorazil, Ondra již byl na místě, objednal si pivo a bylo vidět, že se na rozhovor těší. Po mém příchodu si již objednával druhé a po pár úvodních slovech jsme se pustili do samotného nahrávaného interview. I Ondra fandí fotbalu, kdy ani on svůj oblíbený klub jmenovat nechtěl. Ondrovi je 25 let.

Všichni 3 informanti byli upozorněni na to, že veškeré informace, které budou v interview vysloveny, budou anonymní, budou použity pouze pro potřeby mé bakalářské práce, kdy tato bude vyhotovena jak v tištěné podobě, tak i v podobě elektronické, kdy tato bude zveřejněna na internetu. S tímto byli srozuměni a vlastnoručně podepsali informovaný souhlas, který je součástí příloh k této práci. Všichni byli taktéž srozuměni s tím, že interview bude zaznamenáváno na nahrávací zařízení.

5.3 Metody sběru a analýzy dat

Za nejvhodnější pro splnění mého zadání bylo zvolit kvalitativní strategii výzkumu. Jako metodu sběru dat jsem zvolil interview. Podle Gavory (2010, s. 136) je interview výzkumná metoda, která „umožňuje zachytit nejen fakta, ale i hlouběji proniknout do motivů a postojů informantů“. U interview se dají sledovat i některé vnější reakce informantů, podle kterých se dá interview průběžně přizpůsobovat. Zvolil jsem **polostrukturované** interview, které umožňuje pružnou reakci výzkumníka při kladení otázek. Stanovil jsem obsahový rámec, několik otázek, které sloužili jako návod k rozhovoru, přičemž další otázky jsem kladl dle vzniklé situace.

Analýza dat získaných výzkumem bude realizována formou **otevřeného kódování**. Podle Strausse a Corbinové (1999, s. 43) je otevřené kódování *část analýzy, která se zabývá označováním a kategorizací pojmů pomocí pečlivého studia údajů. Během otevřeného kódování jsou údaje rozebrány na samostatné části, pečlivě prostudovány, porovnáním jsou zjištěny podobnosti a rozdíly. Během tohoto procesu jsou zvažovány a zkoumány naše vlastní i cizí domněnky o jevu, což vede k novým objevům.*

5.4 Postup při sběru a analýze dat

Ve dnech 16. 3. 2015, 19. 3. 2015 a 23. 3. 2015 jsem po předchozí domluvě s jednotlivými informanty uskutečnil interview.

Postupoval jsem tak, že jsem pořídil audiozáznam, nahrávku interview na diktafon. Následně jsem každé interview samostatně doslovně přepsal a přepisy vytiskl na papír pro následnou analýzu tak, že jsem ponechal volná pole z obou stran papíru. Poté jsem začal analýzu otevřeným kódováním.

Tabulka I. Proces tvorby kategorií

pojmy fragменты	nejvýznamnější pojmy	kategorie
<p>Jdou na fotbal s dětma</p> <p>Kdyby přišla rodina nedejbože</p> <p>Kdybych měl syna, byl by fotbalista</p>	<p>rodina</p> <p>děti</p>	<p>důvod opuštění skupiny</p>

Zdroj: Karel Meissel (2015)

Na základě proběhlých analýz přepisů interview s fotbalovými chuligány bylo vytvořeno devět následujících nejvýznamnějších kategorií:

- začátky fanouškovství,
- ligové postavení klubu,
- oblíbené situace při fandění,
- důvod, že se stal chuligánem,
- protiprávní jednání,
- střet se zákonem (policí),
- důvod setrvání v subkultuře chuligánů,
- způsob myšlení při protiprávním chování,
- rodina.

5.5 Interpretace dat

K seznámení s výsledky rozhovorů s informanty jsem zvolil jako nejvhodnější techniku tzv. techniku vyložení karet. Dle Švaříčka a Šedřové (2007, s. 226) je tato technika *tu*

nejjednodušší nástavbou k otevřenému kódování, jakou si lze představit. Jde zkrátka o to, že výzkumník vezme kategorizovaný seznam kódů, kategorie vzniklé skrze otevřené kódování uspořádá do nějakého obrazce či linky a na základě tohoto uspořádání sestaví text tak, že je vlastně převyprávěním obsahu jednotlivých kategorií.

5.5.1 Začátky fanouškovství

U Honzy a Martina byl fotbal koníček již o mládí, Ondru přivedl k fanouškovství jeho otec, přičemž fotbal jako sport nikdy v životě nehrál. Ondru ta hra tolik nebaví, ale líbí se mu zápolení a atmosféra, je to pro něj možnost, kde si vybit přebytečnou energii. Ondra uvedl: „původně mě na fotbal začal brát můj táta, se kterým to bylo dobrý, ale po nějakém čase jsem začal chodit s kámošema a to samozřejmě mělo úplně jiný grády než s tátou. [III/25] *Fotbal jsem nikdy nehrál, spíš jen to fandění*“. [III/32] U všech třech informantů byl začátek chuligánství přímým důsledkem potřeby vzrušení a něčeho víc než jen obyčejného fandění, nejprve oba chodili pouze fandit, což se následně přeměnilo v chuligánské řádění. Martin uvedl: „*Od mala, kdy jsme hrávali před barákem něco takového, jako fotbal, tak mě to prostě k tomu táhlo. Pak samozřejmě člověk dospívá, trošičku přemění své hodnoty a už se najednou nehraje fotbal před barákem. Pak člověk začne chodit na stadiony, začne fandit, nejprve slušně. Pak samozřejmě postupem času, v pubertě, člověk si dá nějaký to pivko, pak se to změní a člověk fandí, fandí, fandí, až to přeroste v nějaké to vytrhávání sedaček a podobně...* [I/44]; *Nejdřív mi to ukázal kamarád, kamarád, který je tam se mnou*“. [I/68] Honza uvedl, že ho k fandění přivedli kamarádi, se kterými začal chodit fandit, a to ještě před patnáctým rokem. „*Od malička jsem chodil na fotbaly, hrál jsem fotbal, no a s klukama v teenagerovském věku jsme začali chodit fandit* [I/20]; *ještě před 15 tím rokem*“. [II/25] Dá se říci, že všichni informanti si tu atmosféru přímo v centru dění užívají a nehodlají momentálně nic měnit. Vandalské chování všichni informanti považují za normální vzhledem ke skupině, ve které se nachází. Martin uznal, že ostatní lidé se na ně mohou dívat s despektem a opovržením, což mu nevadí. Přímou uvedl: „*(zamračil se) Tak, to má určitě dvě stránky, jo ehhh lidi co to vidijou z jednoho pohledu, co jdou na ten fotbal s dětma a stane se něco takovýho, že se tam prostě řadí, to k tomu fotbalu určitě prostě patří, tak ti to vidijou jako prostě jako že jsme odpad, ale hrdej fanoušek za klub a podobně, tak ten prostě potřebuje a nebo má, to dělaj v podstatě všichni ehhh fotbaloví chuligáni i když bych to tak nechtěl nazvat*“ [I/98]

5.5.2 Ligové postavení klubů

Ligové postavení klubu, fakticky k množství fanoušků, ale i chuligánů, hlásících se ke klubové příslušnosti je taktéž důležitým faktorem. Fanoušek, ale i fotbalový chuligán pro svou potřebu vítězit, jak „na hřišti, tak v hledišti“ potřebuje, aby jeho klub hrál na dobré úrovni. Martin uvedl, že jeho tým hraje první ligu „*je to první liga, nechtěl bych to dál rozebírat, ale je nás dost*“. [I/34] Honza uvedl, že fandí tomu nejlepšímu týmu, avšak ligovou úroveň uvést odmítl. Ondra uvedl, že fandí týmu ve druhé lize. Z jejich odpovědí je tedy zřejmé, že všichni tři fandí fotbalovým klubům na profesionální úrovni, jejichž fanouškovská základna má několik tisíc příznivců.

Z výzkumu tedy vyplývá, že informanti jsou fanoušci, buď prvoligového, nebo druholigového klubu, což může naznačovat, že tito potřebují, aby mohlo k chuligánskému chování dojít i chuligánů znesmiřených. Toto naznačují i mé zkušenosti se studiem literatury či faktických zkušeností z amatérského, ale i profesionálního fotbalu. Nemám zkušenost s tím, že by k chuligánskému chování či nějakým organizovaným roztržkám docházelo na stadionech či hřištích v nižších amatérských či poloprofesionálních ligách. Je ovšem mít na paměti, že k určitým rysům dochází, to ovšem souvisí s napětím, které ve fanoušcích při sledování fotbalu dochází, např. Sprosté nadávky, či v podroušeném stavu může dojít i k nějaké „vesnické fackovačce“, tyto však s chuligánstvím mají jen pramálo společného.

5.5.3 Oblíbené situace při fotbalovém fandění, i mimo stadion

Mezi oblíbené situace při fotbalovém zápoulení patří pro všechny informanty samotné fandění a skandování Honza například uvedl: „*Baví mě ta atmosféra, chorea, pokřiky skandování, podpora klubu*“. [II/39] Zajímavá je však výpověď Ondry, který k tomuto fandění uvedl: „*Líbí se mi, jak hráči na hřišti se snaží druhý tým zdolat, jak fanoušci soupeře skandují a jsou zklamaní, když prohrají. Líbí se mi také když se s nimi sejdem někde po zápase a můžeme si povykládat ručně stručně o tom, jaký zápas byl* [III/35]; *no domluvíme se si sem tam nějakou bitku*“. [III/48] Z výpovědí je zřejmé, že informanty nebaví jen to vandalské jednání a nenacházejí se na stadionu jen z důvodu toho něco rozbít nebo se s někým pobít, ale i ta samotná atmosféra. Všichni informanti také uvedli, že

k tomu správnému prožitku je zapotřebí i to chuligánské jednání, např. Honza uvedl: *„Porazíš je na hřišti, porazíš je jinde, venku, tak je to nádhera“*. [II/65] Ondra uvedl, že pro správný prožitek na fotbalovém zápase potřebuje i něco víc, než jen samotné slušné fandění: *„Lidi fandijou, ale v kotli se do tebe naleje prostě ten adrenalin, jak kolem tebe všichni lidi fandijou, skandujou. Musím uznat, že sem tam musí letět nějaká ta petarda, sem tam letí nějaká ta dýmavnice, nedej bože nějaká sedačka, to se taky sem tam stává. A že je to prostě takovej větší adrenalin, než když stojíš někde úplně mimo veškerý dění“*. [III/88]

5.5.4 Důvod, že se stal chuligánem

Z výzkumu tedy vyplývá, že faktickým důvodem vstupu do chuligánské skupiny a dopouštění se protiprávního jednání je samotná skupina chuligánů kamarádi a známí ve skupině, jejich kolektivní vědomí a činnost, kdy dochází k ničení cizího majetku, k výtržnostem na stadionech a bitkám. Martin uvedl: *„Zejména klub, kterému odjakživa ze srdce fandím, kamarádi a hlavně ta parta, která je jako rodina. Je to v podstatě jako taková rodina, ta soudržnost mezi námi, jeden za všechny a všichni za jednoho“*. [I/120] Nedá se ani vyloučit, že se někteří členové nechávají při řádění strhnout davem, popř. podlehnou situaci. Jiní, kteří jsou více vůdčí typy, ti zase mohou skupinu vést a jiné osoby, svým vedením, strhnout k chuligánskému jednání. Ondrovi i Honzovi se líbí, že se můžou vybouřit a vybit si potřebnou energii. Pro Honzu je hlavním důvodem vzrušení, adrenalin a odreagování se od běžného způsobu života chuligánstvím si vybíjí frustraci z běžného života: *„Důvodem je adrenalin, vybijješ si frustraci z běžného života. Člověk maká, nic z toho nemá, špatný zákony jsou u nás, stát na nás kašle, svým způsobem si člověk užije, vybijes si frustraci, s klukama se pobaví“*. [II/55] I Ondrovi se líbí to, že si může vybit energii a pořádně se vybouřit: *„Líbí se mi na tom hlavně to, že se po práci můžu pořádně vybouřit a můžu se odreagovat tím, že (smích) z druhého člověka můžu vymlátit duši“*. [III/72]

5.5.5 Protiprávní jednání

Každý z informantů už nějakou škodu na cizím majetku provedl a každý z nich se už stal účastníkem nějakého agresivního, fyzického střetu mezi chuligány podporující jeden klub proti chuligánům podporujícím druhý klub. Tyto bývají často domluveny dopředu. Honza

např. uvedl: „*Občas se domluvíme s protihráčovými fanoušky z druhého klubu, dáme si ze slušnosti do držky a pobijem se, porazíš je na hřišti, porazíš je venku, a tak je to nádhera.* [II/63]; *(Srovnal posed, odfoukl si. To se nedá popsát, to prostě nemůžeš pochopit.* [II/68] *Protivník je soupeř, je to nepřítel,* [II/133] *chceš mu dát do držky, chceš ho dostat na zem.* [II/136] *Zranit ho vyloženě nechceš, když se to ale stane, tak se to stane. To je život, je to bitka, vyhraje ten lepší“.* [II/140]

Zde se naskytá otázka, zda jsou všichni chuligáni agresivního chování, což z mého výzkumu vyplývá, avšak jednoznačně se to říci nedá i vzhledem k počtu informantů i vzhledem k tomu, že i Honza uvedl, že svého soka při potyčce zranit nechce. Toto vyplývá i z výpovědi Martina: „*Když se scházíme ehm se známými nebo cojsme samozřejmě u nás, tak to máme samozřejmě na pivko do hospody, jdem k nám, jo tak tam v tom nevidím problém a samozřejmě když se sejdeme s těmi ostatními, tak to většinou nějaký problém je. Je to ale samozřejmě férový, nikdo tam nikdy v žádném případě nepřišel s nějakými zbraněmi. Je to férovka a člověk se jde uvolnit a odreagovat se. Někdy do držky dostaneš, někdy dáš“.* [I/146] V mém výzkumném souboru se dá říci, že informantům se jejich agresivní chování vždy líbilo, líbí a ani jeden z informantů nechce v blízké budoucnosti na svém přístupu nic měnit, jelikož ve skupině, kde pobývají, je takové chování standardem. Dá se říci, že z výzkumu vyplývá touha a vzrušení při protiprávním jednáním chuligánů, kterou uvádí všichni informanti. Při protiprávním jednání, neřeší důsledky, chtějí se odreagovat, popř. informant Honza toto jednání považuje i jako vzdor vůči společnosti. Ondra zde prožívá nával adrenalinu: „*Je to takovej větší adrenalin, než když stojíš někde úplně mimo veškerý dění“.* [III/93]

Je otázkou, co by se v tomto případě dalo dělat, zda by společnost mohla pro občany, kteří toto prožívají něco udělat. Zda např. lze nahradit takový prožitek z protiprávního jednání jinou aktivitou, která by dokázala nahradit vzrušení či nával adrenalinu, zda lze ve společnosti udělat něco, aby lidé nemuseli tímto způsobem vzdorovat. Toto však je otázka pro hlouběji zaměřený a obsáhlejší výzkum.

5.5.6 Střet s policií

Jak již je výše uvedeno, všichni informanti se již v minulosti chuligánského jednání dopustili a nějakou zkušenost s policií mají. Martina a Ondru řešili policisté jen okrajově, Honza již dostal několik pokut. Je ale otázkou, je takové řešení ze strany policie adekvátní

řešení chuligánského problému? Martin uvedl: „*Ty brďo, to se ti přiznám jsem s policií normálně postihované nebyl, dostal jsem dvakrát nebo třikrát obuchem přes záda, do ruky, ale nikdy mě nikdo nesbalili*“.[I/178] V tomto duchu se vyjádřil i Ondra: „*Většinou mě nechytli, ale už se stalo, že mě u jedné bitky načapali a to si mě vyloženě jen odchytili, zafotili, zeptali na pár věcí, ale vzhledem k tomu, že nás odchytili celkem v začátku, tak se zas tak moc nestalo, a tak mě zase vystrčili a nebyl žádný závažnější problém*“.[III/109] Jediný Honza uvedl, že se již párkrát kvůli svému chování na policejní stanici dostavit musel: „*Párkrát, ale většinou nic velkého. Zatím jsem měl štěstí. Občas majnou obuškem, něco si chtějí dokázat, nic jiného neumí, ale tito jsou jenom pro slušný lidi, my na ně kašlem*. [II/74] *Každýho z bandy někdy majzli. To je takový rituál, poprat se s policajtem, aby tě vzali pořádně do party*. [II/80] *Jednou nebo dvakrát jsem někam jít musel, ale nic velkého to nebylo, nic mi nedokázali, nějaký ty pokuty jsem dostal, ale nic velkého*“.[II/85]

Určitě se v naší společnosti najdou skupiny lidí, kteří postup policie při zásazích na sportovních stadionech kvitují či dokonce požadují vyšší počty nasazených policistů, ale na druhé straně je tu i mnoho lidí, kteří často považují postup policie za drsný a agresivní. Dá se říci, že policie se v ČR na fotbalových stadionech začala objevovat od památného výjezdu fotbalových chuligánů Sparty Praha na zápas do Banské Bystrice. Od této doby se začal vytvářet přesně daný postup policie a pořadatelské služby na stadionu a postup policie se v posledních letech zstandardizoval, což má za výsledek větší bezpečnost fanoušků na fotbalových stadionech.

Ale co udělat s těmi domluvenými bitkami, ke kterým dochází často mimo stadion a mimo dobu zápasu, což mi v rozhovorech v podstatě potvrdili všichni informanti, kdy při těchto bitkách často dochází ke zraněním a není možné je přehlížet jen pro to, že nejsou na očích.

5.5.7 Způsob myšlení při vandalském chování

Žádný z informantů nepovažuje své chování ve skupině chuligánů něčím zvláštní či protiprávní. V momentě, kdy k vandalskému protiprávnímu jednání dochází, to nikdo z nich neřeší. Martin to považuje jako normální a tvrdí, že by se takto měl chovat každý hrdý fanoušek. Přesně uvedl: „*Pro hrdého fanouška, za klub je to normální, ten to prostě potřebuje. Dělají to v podstatě všichni ehm fotbaloví chuligáni, i když bych to tak nechtěl nazvat*“.[I/107] Honza se nechává při protiprávním jednání unést skupinou a neuvažuje

nad důsledky, zda by tím mohl někomu ublížit nebo ho poškodit tím, že by mu něco rozbil či poničil: „*Ne to se v tu chvíli neřeší, jestli je to nebo není protiprávní. V tu chvíli nad tím určitě nepřemýšlím (jistý). Je takovej v podstatě akt vzdoru vůči společnosti.* [II/100] *Porazíš je na hřišti, porazíš je jinde venku, tak je to nádhera*“ . [II/65] Ondra si takovým jednáním vybíjí energii a odreačovává se: *Pořádně se vybouřit a můžu se odreačovat tím,* “ . [III/73]

5.5.8 Důvod setrvání ve skupině

Je jisté, že chování, kterým se informanti ve vztahu k chuligánství dopouštějí, je pro tyto standardem, baví je a jako takoví jsou spokojeni. Martin a Honza považují skupinu, ke které náleží téměř jako rodinu. Líbí se jim jejich soudržnost, kamarádství či pořádání různých společných akcí. Martin na toto uvedl: „*Je to taková parta, jsme taková rodina. Mezi námi je soudržnost, jeden za všechny a všichni za jednoho. Pomůžeme si, sedneme na pívko, pokecáme. Když někdo dostane do držky, tak potom dva jdou a rozbijou tomu druhému taky držku, prostě to tak je*“ . [I/128] I Honza se vyjádřil ve stejném duchu: „*jsme skoro jako rodina, chodíme na pivečka, na různé akce, všechno spolu. Rozumíme si, děláme stejný věci, pijeme, žijeme, užíváme si života, sem tam něco rozbijeme, počmáráme, fandíme*“ . [II/94] Ondra v interview uvedl, že již v minulosti přemýšlel i o tom, že by svého chování zanechal a chuligánskou skupinu opustil. Nad touto myšlenkou přemýšlel v době, kdy byl zraněný z důvodu jednoho z chuligánských střetů. Toto si však záhy rozmyslel. Ondra však také uvedl, že není tak otevřený co se týká skupiny chuligánů jako Martin s Honzou. Uvedl také, že si chrání své soukromí a své fanouškovství od soukromí odděluje: „*Já si soukromí trošičku odděluju od fanouškovství a snažím se ho nedávat dohromady* “ . [III/83]

Je možné, že faktickým důvodem pro setrvání většiny chuligánů v chuligánské skupině by mohlo být, nemožnost najít si přátele, kteří ctí sociální hodnoty uznávané společností. Toto by mohlo být námětem pro další výzkum. Jediný Ondra uvedl a z jeho interview lze vyvodit, že si nemá kde vybit energii, tuto si vybíjí v souvislosti s fotbalem a kdyby s chuligánstvím skončil, což vyznělo reálně, tak by mu to možná ani nechybělo.

5.5.9 Co by byl důvod k opuštění skupiny

Důvod vystoupení ze subkultury fotbalových chuligánů jsem se výzkumem fakticky nedozvěděl. Zeptal jsem se proto informantů na to, co si myslí, že by mohlo mít za důsledek a mohlo být důvodem pro vystoupení ze skupiny.

Honza i Martin uvedli za možný důvod k vystoupení možnost v budoucnosti založit rodinu a narození dítěte. Z tohoto se domnívám, že plyne jejich faktická společenská uvědomělost a znalost společenských norem. Moji informanti mají tedy vědomí o tom, že jejich chování není úplně správné, je společensky odsuzováno a sami tito lidé by svůj způsob života svému potomkovi nepřáli a nechtěli by, aby jejich potomek následoval jejich vzoru. Ondra uvedl: *„že bych s tou svojou se oženil, měl děti a v žádném případě bych teda asi nechtěl, aby moje děti následovaly můj příklad, protože to není nic pro ně a nechtěl bych aby dělaly to co já a aby jim hrozilo to nebezpečí co mě“*. [III/137] Z toho plyne, že by se na ně dalo nějakým způsobem sociálně působit, např. větší prevencí popř. i lepším vědomím o fotbalovém chuligánství jejich blízkých, ať už rodičů, přítelkyň či lidí, kteří na ně mají vliv.

Ondra již jednou o tom, že by s chuligánstvím skončil, přemýšlel, jako důvod pro něj bylo zranění, které utrpěl v jedné bitce. Toto však v interview označil za matení mysli a k chuligánství se po doléčení vrátil. Jako možný důvod potom označil možnost stěhování se do vzdálené destinace, popřípadě založení rodiny a narození dítěte: *„ No v budoucnu... Jednou už jsem takové matení mysli, že bych toho nechal, měl, ale pak jsem si zase řekl, že jsem docela mladý na to, abych si přestal takhle užívat, protože mě to docela baví, takže zatím ne, ale do budoucna kdoví. Je mi teprve 25. [III/120] Důvod by mohl být i takový, že bych se přestěhoval jinam od svého týmu, že bych se odstěhoval na druhý konec republiky, což bych asi těžko mohl dojíždět na zápasy. Nebo bych se třeba oženil, měl děti a v žádném případě bych teda asi nechtěl, aby moje děti následovaly můj příklad, protože to není nic pro ně a nechtěl bych, aby dělaly to co já a aby jim hrozilo nebezpečí co mně “*. [III/133]

Martin s Honzou by dle interview s fotbalem a jejich oblíbeným klubem nikdy nadobro neskoučili, což může být i tím, že oba již od malička fotbal hráli a mají vybudovaný hlubší vztah ke svému oblíbenému klubu i k samotné hře fotbalu. Martin uvedl: *„ Samozřejmě člověk, jako nevidím to teďka reálně, samozřejmě jo, ale může být rodina někdy, jo, někdy ale nikdy bych to asi ten klub a ty kamarády až tak neopustil, vždycky bych tam chodil,*

samozřejmě pak už by člověk možná se, kdyby přišla ta rodina, nedejbože, by se člověk musel trošičku hlídat, musel by být opatrnější, to co udělá, jak se chová a ale každopádně nikdy bych tam odtad' nezmizel“. [I/202] Honza nad možností ukončit svou chuligánskou kariéru momentálně nepřemýšlí, ale jednu možnost i on vidí a to založení rodiny: *„Abych řekl pravdu, nad tím vůbec nepřemýšlím. Leda by se zadarilo dítě nebo něco takového. To už bych asi fotbal nemohl tak často navštěvovat, ale definitivně bych to asi neopustil“.* [II/104]

5.6 Doporučení pro sociální pedagogiku

V České republice je chuligánství na stadionech stále na vzestupu. Ze zahraničí vidíme až k jakým měřítkům by to mohlo dojít bez aktivního řešení tohoto sociálního problému. Můžeme si i nadále říkat, že k nám to v takovém rozsahu přijít nemůže, ale z historického hlediska je zřejmé, že sociálně patologické jevy, s kterými v zahraničí aktivně bojují, dříve nebo později přijdou i k nám.

Co se týká možností k zamezení fotbalového chuligánství, v České republice máme několik možností. Jsou to buď aktivní formy, nebo pasivní. Mezi pasivní bych zařadil např. stavebně technické aspekty stadionů, oddělovací ploty, kvalitní pořadatelská služba atd.

Další možností jak předejít patologickým jevům chuligánství na stadionech je zapojení sociální pedagogiky a prevence do ovlivňování nejen samotných aktérů fotbalového chuligánství, ale i lidí v jejich okolí, kteří často o tom co dělají jejich blízcí na fotbalovém zápase či v jejich volném čase, nemají často plnohodnotné informace. Veřejné mínění totiž dokáže vytvořit tlak na jednotlivce, a to v takovém měřítku, že by to mohlo ovlivnit i ty nejradikálnější chuligány. Existuje však i možnost, že v případě lepší obeznámenosti s problémem by mohla také nastat situace, že lidé by k vandalskému chování mohli přestat být slepí, a v případě toho, že by byli svědky takového protiprávního chování, toto řešit např. prostřednictvím policie či jiné oprávněné instituce.

Masová média, jako možný nástroj ovlivnění populace začala již před několika lety používat i mezinárodní organizace UEFA, kdy se v televizi, před zápasy ligy mistrů objevují spoty s tvářemi fotbalových hvězd, nejslavnějších klubů Evropy a jejich slovy STOP RACISM (z angl. Stop rasismu).

Masovými médii jako je televize, noviny, internet nebo rozhlas se dá ovlivnit velká část obyvatelstva, která by následně při lepší obeznámenosti se sociální problémem chuligánství mohla lépe působit na své okolí, potažmo na samotné chuligány.

Další možností, kterou by sociální pedagogika mohla více působit na sociální problém fotbalového chuligánství je tzv. Primární prevence se zaměřením na osoby ve věku od 12 do 18 let. Takovéto osoby teprve hledají své místo ve společnosti a socializují se do různých skupin. Sociální pedagog by na takovou osobu mohl preventivním programem lépe působit. Preventivní programy primární prevence již bezpečně fungují, ale fotbalovému chuligánství jako sociálnímu problému se věnují jen okrajově v rámci jednotlivých témat.

Řešit chuligánství na stadionech i mimo ně bude běh na dlouhou trať, ale řešení by podle mě existovalo. V dnešním globalizovaném světě, kdy se velké množství věcí i schůzek domlouvá přes internet, je možné využít některé informace, které se zde často objevují, zejména potom na sociálních sítích. Toto je možné ze strany oddělení služby kriminální policie a vyšetřování, které se tímto problémem zabývá, dále ze strany pedagogicko-psychologických poraden, popř. kurátorů, nebýt slepý vůči podezřelému jednání či chování a nepřehlížet zranění svých svěřenců a pacientů.

ZÁVĚR

Sport je bezesporu jedna z nejmasověji navštěvovaných činností na světě a fotbal obzvlášť. Dá se bez okolků tvrdit, že fotbal je nejpopulárnější sport na světě a patří mezi nejvíce navštěvované kulturní akce vůbec. Člověk už si zvykl, že při návštěvě fotbalového stadionu se zde, kromě slušně fandících diváků, nachází i skupinka lidí, kteří na fotbale vybuřují a vykazují nevhodné až agresivní chuligánské chování. V západní Evropě, v Anglii a Německu, se toto chování na fotbalových stadionech již objevuje jen v minimální míře. V méně vyspělých zemích, včetně České republiky, je to však stále aktuální téma, které je hodno vyššího zájmu, jak českých zákonodárců, tak policie, obcí i Českomoravského fotbalového svazu.

V bakalářské práci jsem fotbalové chuligánství vymezil právě v souvislosti s výskytem tohoto fenoménu v západní Evropě v Anglii a Německu. Popsal jsem ve stručnosti historii chuligánství a sportovního diváctví obecně i současný stav, který vskutku není utěšující. Zaměřil jsem se na řešení chuligánství na stadionech a možnost nechat se inspirovat zkušenějšími zeměmi, jako jsou Anglie či Německo, či legislativou a možnostmi sociální pedagogiky, které se s tímto sociálním problémem chuligánství pojí.

Ve výzkumu jsem se zaměřil na realizaci, analýzu a vyhodnocení rozhovorů přímo se zainteresovanými osobami ze subkultury fotbalových chuligánů. Sběr dat pro výzkum jsem realizoval formou polostrukturovaného rozhovoru. Analýzu jsem prováděl metodou otevřeného kódování. Při výzkumu jsem se dozvěděl spoustu informací, které by mohly být nápomocny v řešení této neutěšitelné situace z pohledu sociální pedagogiky.

V rozhovorech jsem porovnával výpovědi třech informantů, kdy tito odpovídali na otázky v tematickém rámci fotbalového chuligánství. Všichni tři informanti shodně uvedli, že se protiprávního jednání dopouštějí, ale neexistuje síla, která by jim v tom zabránila. Je otázkou, zdali je toho příčinou platná legislativa, či nedostatečná osvěta lidí ohledně tématu chuligánství na stadionech.

Výsledky rozhovorů však pro mě nebyly překvapující a tyto jsem očekával. Přesto je alarmující to, co se i v naší civilizované zemi může dít, nejenom na sportovních stadionech, ale také to, jakou to má spojitost s okolím, např. domluvené bitky, rozbitý majetek či poškozené zdi. Zajímavým zjištěním ve výzkumu pro mě bylo to, že ačkoliv policie při chuligánských akcích zakročuje, jejich zákroky a přijatá opatření nemají na chuligány žádný účinek a tito si z jejich činnosti v České republice nic nedělají.

Z výzkumu lze však také vyzorovat, že by správnou prevencí a intervencí specializovaných pracovišť a policie, dalo toto jednání a jejich následky, ne úplně odstranit, ale alespoň omezit a snížit tak způsobené škody, které při těchto akcích vznikají.

Další možností proč tento neutěšený stav přežívá, může být taktéž v ČR neexistence fanouškovských protichuligánských skupin, jak tomu je v Anglii, popř. absence rozsáhlejších preventivních akcí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ALAN, J., 1989. *Etapy života očima sociologie*. Praha: Panorama. ISBN 80-7038-044-6
- BAKOŠOVÁ, Z., 2008. *Sociální pedagogika jako životná pomoc*. Bratislava: Public promotion s.r.o. ISBN-978-80-969944-0-3
- ČMEJRKOVÁ, S., DANEŠ, F., SVĚTLÁ, J., 1999. *Jak napsat odborný text*. Praha: Leda. ISBN 80-85927-69-1
- DISMAN, M., 2006. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0139-7
- FISCHER, S., ŠKODA, J., 2008. *Speciální pedagogika, Edukace a rozvoj osob se somatickým, psychickým a sociálním znevýhodněním*. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-4-0
- GAVORA, P., 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0
- GEIST, B., 1992. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria publishing, a.s. . ISBN 80-85605-28-7.
- JANDOUREK, J., 2001. *Sociologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-269-0
- KLÍMA, P., 2004. *Pedagogika mimo zdi institucí. Děti a mládež v obtížných životních situacích. Nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Praha: Themis. ISBN 80-7312-038-0
- KRAUS, B., 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN-978-80-7367-383-3
- LACA S., LACA, P. a kol., 2014. *Sociální pedagogika v kontextu životních etap člověka I*. Brno: BonnyPress. ISBN 978-80-871-8247-5
- Le BON, G., 1994. *Psychologie davu*. Praha: KRA. ISBN 80-901527-8-3
- LECHTA, V., 2010. *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-679-7
- MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M., 2004. *Fotbaloví chuligáni*. Brno: nakl. Barrister & Principal. ISBN-10-80-903333-0-3.
- MAŘÍKOVÁ, A., 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-310-5

- MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A., 2011. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-825-8
- MIKŠÍK, O., 2005. *Hromadné psychické jevy: psychologie hromadného chování*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0930-4
- MIOVSKÝ, M., BÁRTÍK, P. a kol., 2010. *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: Univerzita Karlova. ISBN 978-80-87258-47-7
- NIKL, J., VOLEVECKÝ, P., 2007. *Divácké násilí*. Praha: PA ČR. ISBN-978-80-7251-249-2.
- OLIVOVÁ, V., 1979. *Lidé a hry*. Praha: Olympia. ISBN 27-076-79
- OLIVOVÁ, V., 1988. *Sport a hry ve starověkém světě*. Praha: Artia. ISBN 59-085-88
- SLEPIČKA, P., 1990. *Sportovní diváctví*. Praha: Olympia. ISBN 80-7033-012-0
- SLEPIČKA, P., 2010. *Divácká reflexe sportu*. Praha: Nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-1838-8
- SLOWÍK, J., 2007. *Speciální pedagogika*. Praha: Grada Publishing, a.s.. ISBN 978-80-247-1733-3
- SMOLÍK, J., 2008. *Fotbalové chuligánství „Historie, teorie a politizace fenoménu.“* Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství. ISBN 978-80-903556-3-7
- SPURNÝ, J., 1996. *Psychologie násilí*. Praha: Eurounion. ISBN 80-85858-30-4
- STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J., 1999. *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Nakladatelství Albert. ISBN 80-85834-60-X
- ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K., 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0
- WANN, L. D. AT AL., 2001. *Sport fans. The psychology and social impact of spectators*. London: Routledge. ISBN 978-0415924641
- WILDMANNOVÁ, M., 2005. *Základy sociální politiky*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-3652-4

Časopisy:

POLICISTA, příloha *Prevence se musí vyplatit*. Praha: SCHMEIDLER, K., číslo vydání 10/2006 ISSN: 1211-7943

Internetové zdroje

Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky, 2010. *Zpráva o situaci v oblasti diváckého násilí, dopadu, koncepce v praxi a návrzích dalších opatření*. [online]. [cit. 15. 5. 2014]. Dostupné z <<https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-divackeho-nasili-pdf.aspx>>

FIFA [online]. [cit. 4. 2. 2015]. Dostupné z: <<http://www.fifa.com>>

www.hooligans.cz: oficiální server českých a slovenských fotbalových chuligánů a fanoušků [online]. [cit. 8. 2. 2015]. Dostupné z <<http://www.hooligans.cz>>

KUŠINA, Martin. *Den fotbalové tragédie v Bruselu (29. květen)*. In. *Slavné dny* [dokumentární pořad]. <<https://www.stream.cz/slavedny>>. 29. 5. 2013

Dohoda mezi Českomoravským fotbalovým svazem a Policií České republiky ze dne 16. Února 2009. [online]. [cit. 3. 4. 2015]. Dostupné z <<http://www.policie.cz/clanek/spoluprace-mezi-cmfs-a-policii-cr.aspx>>

Zákony:

Football spectators act, Zákon o fotbalovém diváctví, Anglie: 1989

Zákon číslo 40/2009 Sb. *Trestní zákoník* ve znění pozdějších předpisů

Zákon číslo 200/1990 Sb. *O přestupcích* ve znění pozdějších předpisů

Zákon číslo 89/2012 Sb. *Občanský zákoník* ve znění pozdějších předpisů

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika.
FIFA	Mezinárodní fotbalová asociace.
Apod.	A podobně
Např.	Například
Detto	Rovněž, totéž
NKSS	Národní koncepce sportu a bezpečí (v Německu)
EU	Evropská unie
Ust.	Ustanovení
Odst.	Odstavec
Sb.	Sbírky zákonů
R.	Rok
Z.č.	Zákona číslo
Tzv.	Takzvané
Tj.	To je
Popř.	Popřípadě.
UEFA	Unie evropských fotbalových asociací.

SEZNAM TABULEK

1: Tabulka I. Proces tvorby kategorií

strana 42

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Ukázka přepisu transkripce interview

Příloha P II: Vzor informovaného souhlasu

Příloha P III: Ukázka otevřeného kódování

PŘÍLOHA P I: UKÁZKA PŘEPISU INTERVIEW

Sešli jsme se tady, abychom spolu udělali rozhovor na téma fotbalového chuligánství jo?

Ano..

Prosím tě, hnedka na začátku bych tě chtěl upozornit, že všechno co si tady řekneme je anonymní a že informace, který si řekneme, budou použity pouze v bakalářské práci, která teda bude potom zveřejněna na internetu, ale tvoji anonymitu ti teda mohu zaručit, jo? To je úplně jasný.

Dobře.

Souhlasíš s tím teda, že to bude nahrávaný na diktafon?

Jo, určitě.

Já si tady budu dělat poznámky, takže. Tak prosím tě, můžeš mi říct, kolik je ti let?

Pětadvacet mi je.

A fandíš teda fotbalu, jo?

(zvázněl) Fandím fotbalu, hodně fandím fotbalu a hlavně našemu klubu samozřejmě.

Můžeš mi říct, co je to za klub?

To bych ti nechtěl uvádět, teďka momentálně, to si tak nechám pro sebe, je to mezi náma.

Je to první liga nebo je to druhá liga?

Je to první liga, jo nechtěl bych to uvádět dál nebo rozebírat, ale je nás dost, je nás dost.

Jo...

Určitě, určitě jsi o nás slyšel.

Jo, jo, dobrá. Co bys mi mohl říct k nějaké té tvé fanouškovské historii, jak ses vlastně k fotbalu vůbec dostal?

No tak, od mala kdy jsme hrávali před barákem něco takovýho fotbal, tak mě to prostě táhlo k tomu, pak samozřejmě člověk nějak dospívá, jo tak prostě potřeboval trošičku ty hodnoty, změnil a už se najednou nehrál fotbal před barákem, no pak člověk najednou začal chodit na ty stadiony začal nejdřív slušně fandit, pak samozřejmě postupem času,

v pubertě, člověk si dá nějaký to pivko podobně, člověk se to přemění a najednou prostě člověk, fandí fandí fandí až to přeroste v nějaký vytrhání sedaček a podobně.

Hmmm a fandíš teda, říkáš, chodíš do kotle, jo?

Chodím ted'ka už výhradně jenom do kotle.

Jak ses tam dostal do kotle, šels tam sám nebo tě tam někdo dovedl?

No tak nejdřív mi to ukázal kamarád, kamarád, který je tam se mnou.

Aha aha. Kamarád ze školy nebo nějaký kamarád ze sídliště?

Hmm (zamyslel se), to je takovej kamarád, kterýho jsem potkal kdysi hmmm na nějaké zábavě, jsme se nějak dali dohromady a bylo to bylo to přes jednu ženu, přes jednu ženu, no a tak nějak jsme dobrý kamarádi ted'ka, a prostě ted' mě tam dotáhl, postupně fotbal a von on taky do toho šel a ted' jsme fotbaloví fanoušci.

Jo, jo.

Když se to tak dá říct.

Baví tě to?

Určitě, určitě, určitě to baví.

Kromě toho, že teda jseš fotbalovej fanoušek a někdy ses dostal k tomu vytrhávání těch laviček, jak jsi říkal, považuješ tady toto za fotbalový chuligánství, za takový, když to řeknu sociálně patologický jev, který vlastně je společností odsuzovanej nebo je to podle tebe normální?

(zamračil se) Tak, to má určitě dvě stránky, jo ehheh lidi co to vidijou z jednoho pohledu, co jdou na ten fotbal s dětma a stane se něco takovýho, že se tam prostě řadí, to k tomu fotbalu určitě prostě patří, tak ti to vidijou jako prostě jako že jsme odpad, ale hrdej fanoušek za klub a podobně, tak ten prostě potřebuje a nebo má, to dělej v podstatě všichni ehheh fotbaloví chuligáni i když bych to tak nechtěl nazvat.

Mhm, považuješ se jako odpad?

(Narovnal se a založil ruce) Ehheh, nepovažuju se jako odpad.

Jo, jo, jo... prosím tě, další věc, kterou se tě zeptám, co by jsi určitě vlastně, že je důvodem toho, že ses teda chuligánem stal?

Co bych určil, tak každopádně klub, kterému odjakživa od srdce fandím, kamarádi a hlavně ta parta.

Jo, parta mhm, takže ta parta, zeptám se tě co je teda důvod toho, že teda zůstáváš mezi vlastně tou chuligánskou subkulturou?

Jak jsem ti říkal, je to taková parta, prostě jsme taková rodina, jo? Je to taková mezi náma soudržnost, jeden za všechny, všichni za jednoho, pomůžem si, sednem na pivko, pokecáme, jo jestli někdo dostane do držky, tak prostě dva jdou a rozbijou tomu druhému držku, prostě to tak je prostě.

Mhm...

No takže my jsme prostě, (zamyslel se) je to, to by prostě člověk musel zažít.

Stává se často, že se scházíš s ostatními chuligány někde jinde než třeba na fotbalových zápasech?

No tak, scházíme se, ehmmm se známými nebo co jsme samozřejmě u nás, tak to máme samozřejmě na pivko do hospody, jdem tam k nám, jo tak tam v tom nevidím problém a samozřejmě, když se scházíme s ostatními, tak je to většinou nějaký problém, že jo. (úsměv)

Hmmm...

Je to jednak férový samozřejmě, nikdo by tam nikdy nepřišel hmmm s nějakýma zbraňama, to v žádném případě a prostě jednat je to férovka a člověk se jde uvolnit a odreagovat se.

Hmmm, tak jak to říkáš, jakože na odreagování?

Tak nějak no, někdy dostaneš do držky, někdy dáš do držky.

Tak to jo, tak to jo. Byl jsi někdy postihován policií, za svoje dá říct protiprávní jednání, protože ono vlastně společností to moc uznávaný není tady tohle chování?

Ty brdo, to se ti přiznám, normálně jako ještě jsem s policií, normálně postihovaném nebyl, dostal jsem dvakrát nebo třikrát obuchem přes záda, do ruky, jo ale nikdy jako, že by mě někdo sbalil do antonu, jak se vždycky říká, tak to se mě teda ještě, musím zaklepat tady na stůl se mi ještě nepoštěstilo.

Takže třeba od policie dostal někdy třeba obuškem vlastně říkals, žes nedostal?

To jsem dostal přes ruku a přes záda, jo naštěstí jen nějakým tím gumovým co oni mají, já nevím co tam všechno mají.

Jasný, dobrý, existuje nějaký důvod, kterej by tě přiměl k tomu opustit vlastně tady to tvoje chování, tady to tvoje jednání?

To je hrozně složitá otázka, (zamyslel se) jo samozřejmě člověk, jako nevidím to teďka reálně, samozřejmě jo, ale může být rodina někdy, jo, někdy ale nikdy bych to asi ten klub a ty kamarády až tak neopustil, vždycky bych tam chodil, samozřejmě pak už by člověk možná se, kdyby přišla ta rodina nedejbože, by se člověk musel trošičku hlídat, musel by být opatrnější, to co udělá, jak se chová, a ale každopádně, nikdy bych tam odtad' nezmizel.

Mhm...

To si myslím, že měl říct každej fanoušek, co to má v srdci.

Mhm, kdybys měl třeba někdy nějakého syna, chtěl bys, aby byl taky takovej jak ty?

Hmmm kdybych měl syna, tak každopádně bych chtěl, aby hrát fotbal určitě.

Hmmm...

A abych mohl být na něj hrdej a chodit mu fandit, aby mě měl pokud možno k obrazu svému. Ale prostě byl bych tam a podporoval bych ho a hrozně bych mu to přál, jako kdybych měl syna, tak to by byl prostě fotbalista, každopádně by to byl fotbalista.

Mhmmm, tak to je asi všechno, co mě teď napadá, myslím teda, že jsme odpověděli na veškerý cíle, který jsem si tady před tím rozhovorem určil, každopádně ti děkuju.

(opadla z něj tréma) Jo, není za co děkovat, v pohodě. Říkám, kdykoli budeš něco potřebovat tak se ozvi, jo něco dáme dohromady.

Hmhmm.

Jo, ať na zápas někdy přijd' se podívat, zafandíme.

Přeju ti hodně štěstí do budoucna.

Děkuji, děkuji (úsměv).

Písmo kurzívou je výpověď informanta, písmo rovné říká výzkumník, v () jsou postřehy výzkumníka k neverbálním projevům informanta.

PŘÍLOHA P II: VZOR INFORMOVANÉHO SOUHLASU

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Tento informovaný souhlas se týká bakalářské práce na téma: *Chuligánství na stadionech jako sociální problém.*

Tímto informovaným souhlasem Vás žádám o souhlas s poskytnutím audio nahrávky rozhovoru s Vámi a její následné analýzy.

Jelikož se při výzkumu bude jednat často o citlivé informace, je potřeba klást důraz na bezpečí informantů, které zaručuje zákon číslo 101/2000 Sb. O ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů.

S podpisem tohoto informovaného souhlasu se výzkumník i informant zavazují, že berou na vědomí skutečnosti výzkumu, a to že:

- (1) Citlivé údaje je možné zpracovávat jen s výslovným souhlasem informanta (§9 odst.1 z. č. 101/2000Sb.)
- (2) Požádá-li informant údajů o informaci ohledně zpracování, je výzkumník povinen informaci bez zbytečného odkladů předat (§12 odst. 1 z. č. 101/2000 Sb.)
- (3) Výzkumník se tímto zavazuje o mlčenlivosti ve vztahu k totožnosti a osobním údajům informanta. O tom, že s výzkumným materiálem bude pracovat jen níže podepsaný výzkumník. V transkripci rozhovorů budou odstraněny veškeré možné identifikační údaje.
- (4) Po transkripci audio nahrávky, bude mít informant možnost se k uvedeným údajům vyjádřit a upravit je.
- (5) Informant bude mít kdykoli možnost odstoupit od výzkumu až do samotného odevzdání bakalářské práce.

Ve smyslu výše uvedených informací Vás tímto žádám o poskytnutí souhlasu a Vaší účasti ve výzkumu

Výzkumník: Karel Meissel

Podle zákona O ochraně osobních údajů číslo 101/2000 Sb. ve znění pozdějších novelizací, jako informant výzkumu, _____ souhlasím s účastí ve výše uvedeném výzkumu, s poskytnutím rozhovoru na dané téma, který se bude zaznamenávat na diktafon, jeho následný přepis do textové podoby a analýzu a publikování v bakalářské práci bez uveřejnění údajů o mé totožnosti.

V _____ dne _____

Podpis informanta: _____

PŘÍLOHA P3: UKÁZKA OTEVŘENÉHO KÓDOVÁNÍ

— III

1. No, takže já tě tady zdravím Ondro.
2. Ahoj.
3. Prosim tě, sešli jsme se tady, aby jsme udělali rozhovor
4. na téma fotbalovýho chuligánství... mhm... Jseš zhruba
5. srozuměnej, o co jde?
6. Jo.
7. Jseš, Mhm, ze začátku bych ti chtěl říct, že teda tady ten
8. rozhovor bude anonymní a jakýkoliv údaje nebo cokoli,
9. indicie který by mohly vést k tvé totožnosti, tak budou
10. vymazány abych ti teda zaručil absolutní anonymitu.

11. To je dobře.

12. Dobrý. Kolik je ti let?

13. 25.

14. 25. Jakýmu týmu fandiš? Jestli to můžeš říct?

15. No opticky je to na mě vidět bych řekl dost (úsměv), ale

16. tady do záznamu bych to nerad uváděl, jestli se na mě

17. nebudeš zlobit.

18. Jo jo, to je jasný. Můžeš mi teda říct, jestli je to fotbal,

19. hokej, nebo jestli je to nějaká vyšší liga, první liga, druhá

20. liga, třetí liga?

21. Tak samozřejmě je to fotbal.

22. Mhm.

23. A teda dobře, no tak druhá liga.

ligová úroveň 24. druhá ligá. Mhm. Jak ses k tomu fotbalu dostal?

25. Taková obsáhlejší otázka. (zamyslel se) Původně mě začátky

26. začal na fotbal brát můj táta, se kterým samozřejmě to -h-

27. bylo dobrý, ale po nějakým čase a tom růstu jsem začal -h-

! 28. chodit s kámošema a to samozřejmě mělo úplně jiný -h-

zažitek prožitek 29. grády než s tátou.

30. Mhm. Začal si chodit fandit, a nebo ještě před tím jsi

31. fotbal hrával?

32. Můžu ti upřímně říct, že fotbal jsem nikdy nehrál, spíš -vztah k fotbalu od mládí-

33. jenom to fandění.

34. Baví tě to fandění. Co tě na tom baví?

35. Tak, že ty hráči na hřišti, jak se snažíjou ten druhý tým Ondrova zářičky

III

36. zdotat a potom hlavně teda by mě bavilo to, že. jak to říct. *obtěžně slyšet*
37. protilehlé fanoušky.. fanoušci protilehlého týmu, vidět je *při fanoušcích*
38. jak skandují spíš jak jsou zklamaní při prohrách a
39. potom, když no nebudu zastírat, když se sendeme někde
40. za rohem a můžeme si povykládat o tom, jaký byl zápas.
41. Mhm. Můžeš mi něco o tom povykládat říct něco víc?
42. No. Nějak jestli je to teda anonymní.?
43. Je to anonymní.
44. Tak samozřejmě se sem tam naše, my jako fanoušci
45. domluvíme, o tom, že si dáme scuka a tak nějak si
46. promluvíme ručně stručně (úsměv).
47. Ručně stručně. Jak to myslíš ručně stručně?
48. No domluvíme si sem tam nějakou bitku.
49. Jo jo jo. Dochází, tedy v těch bitkách, jak říkáš, ke
50. zranění?
51. Jo to dochází celkem často.
52. Mhm. O jaké zranění nejčastěji jde?
53. Vymáčený zuby, sem tam nějaká zlomenina, ale vyložené
54. žádný úmrtí nebylo.
55. Jo. Mhm. Můžeš mi teda ještě něco říct o tom, jak ses
56. dostal k tomu fanouškovství? Postupně, jakým způsobem,
57. mhm, když chodils, začals chodit nejdřív třeba na
58. normální tribunu, potom ses přiblížil k tomu kotli nebo
59. jestli tě rovnou nějaký ten kamarád přivedl primo mezi
60. ty chuligány?
61. No původně jsem začal, jak jsem říkal chodit s otcem a *začátkem fanoušků*
62. to bylo vyložené jenom na tribunu a koukali jsme na
63. foťbal a trochu fandili, ale potom jsem začal chodit
64. s těma kamarádama a ti mě rovnou táhli samozřejmě to
65. kotli a tam je úplně jiná atmosféra. Tam všichni máme *způsob myšlenek*
66. prakticky stejnou psychiku, všichni fandíme tomu našemu *klubu.*
67. týmu a převážnou většinou všichni si řídeme tvrdě za
68. svým, skdyž je nějaká ta šance, tak tomu kotli protilehlého
69. teda protihráče. Tak to je prostě úplně jiná atmosféra.
70. Jasný. Takže se ti líbí ta atmosféra. Co se ti na tom ještě

jak to začalo